

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Ekologické daně v Evropské unii a České republice

Environmental Taxes in the European Union and the Czech Republic

Student: Bc. Kateřina Vranková
Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Vranková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Ekologické daně v Evropské unii a České republice**
Environmental Taxes in the European Union and the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Vymezení ekologických daní
 3. Charakteristika ekologické daňové reformy
 4. Deskripce směrnice Rady EU a její revize
 5. Analýza působení ekologických daní v České republice
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JAMES, Simon a Christopher NOBES. *The Economics of Taxation. Principles, Policy and Practice*. 10th ed. Birmingham: Fiscal Publications, 2010. 324 s. ISBN 978-1906201-13-5.
KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, kromě přílohy č. 1, přílohy č. 2, přílohy č. 3 a přílohy č. 4, které jsou převzaty z uvedených zdrojů.

V Ostravě dne 26. 4. 2013

Bc. Kateřina Vranková

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Vymezení ekologických daní.....	7
2.1 Definice ekologické daně.....	7
2.2 Členění ekologických daní.....	10
2.2.1 Druhy ekologických daní.....	11
2.2.2 Ekologické daně dle předmětu.....	12
2.2.3 Ekologické daně dle techniky zdanění.....	13
2.2.4 Ekologické daně dle cílů.....	13
2.3 Pro a proti zavádění ekologických daní.....	14
2.4 Teorie dvojí dividendy.....	16
2.5 Srovnání výnosů z ekologických daní.....	16
2.6 Dílčí závěr kapitoly.....	19
3 Charakteristika ekologické daňové reformy.....	20
3.1 Harmonizační proces ekologických daní v rámci EU.....	20
3.2 Harmonizace v rámci jednotlivých zemí EU.....	29
3.3 Dílčí závěr kapitoly.....	31
4 Deskripce směrnice Rady EU a její revize.....	33
4.1 Směrnice Rady 2003/96/ES.....	33
4.2 Produkty upravené směrnicí Rady 2003/96/ES.....	34
4.3 Minimální sazby zdanění energetických produktů a elektřiny.....	36
4.4 Osvobození od daně.....	38
4.5 Výjimky pro jednotlivé členské státy.....	40
4.6 Revize směrnice Rady 2003/96/ES.....	42
4.6.1 Návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES.....	42
4.6.2 Stanovisko Výboru pro průmysl.....	44
4.7 Dílčí závěr kapitoly.....	49
5 Analýza působení ekologických daní v České republice.....	50
5.1 Provedení EDR v ČR.....	50
5.2 Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů.....	52
5.2.1 Vývoj cen zemního plynu.....	53
5.2.2 Zatížení spotřebitelů daní ze zemního plynu v ČR.....	55

5.3 Uhlíková daň od roku 2014.....	58
5.4 Zpráva o životním prostředí v ČR z roku 2011.....	61
5.4.1 Emise skleníkových plynů.....	61
5.4.2 Průmyslová produkce.....	63
5.4.3 Obnovitelné zdroje energie.....	64
5.5 Dílčí závěr kapitoly.....	66
6 Závěr.....	68
Seznam použité literatury.....	70
Seznam zkratk.....	74
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Ekologické daně jsou efektivním nástrojem k internalizaci negativních externalit. Jejich primárním úkolem je náprava selhání trhu a zisk finančních prostředků na ochranu životního prostředí (dále jen „ŽP“). Daně mají motivovat a přinutit všechny subjekty trhu ke snižování energetické náročnosti výroby, lepšímu využívání přírodních zdrojů a snižování emisí skleníkových plynů.

Problematika týkající se ochrany ŽP se v Evropě dostává stále více do popředí. Již začátkem 60. let minulého století se začaly objevovat první myšlenky na zavedení ekologických daní jako nápravného prostředku pro zlepšení ŽP. EU začala vydávat tzv. akční programy, které harmonizují postupy ochrany ŽP na úrovni EU a stanovují základní složky ŽP, které je potřeba chránit.

Ekologická daňová reforma (dále jen „EDR“) na úrovni jednotlivých států EU začala probíhat od roku 1990 a mezi průkopnické země patřilo Finsko, Norsko, Švédsko a Dánsko, jejichž primárním cílem bylo snižování emisí skleníkových plynů. V důsledku absence komplexního zákona v EU vydala v roce 2003 Rada EU směrnici Rady 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny, která rozšířila dosavadní zdanění pouze minerálních olejů.

V ČR se začaly první myšlenky na EDR objevovat již v roce 1992. Cesta k realizaci zákona upravujícího zdanění ekologicky náročných produktů byla ovšem delší, než se předpokládalo. Nebýt vstupu do EU a přijetí povinnosti implementace vybraných směrnic a nařízení vydaných EU, mohlo dojít k přijetí zákona mnohem později než v roce 2008. ČR od roku 2014 chystá zavedení „uhlíkové daně“ po vzoru jiných členských států.

Cílem mé diplomové práce je podrobná deskripce ekologických daní, jejich zavádění na úrovni EU a ČR a nejaktuálnější chystané změny v této oblasti. Cílem práce nejsou přípravy a návrhy zlepšení, které by mohly být do budoucna provedeny, ale pouze vývoj a analýza současného stavu a aktuálně nejvýznamnějších chystaných změn.

Mým cílem v první kapitole bude podrobná definice ekologické daně. Jelikož se různí názory na to, jak ekologickou daň chápat a neexistuje formální definice obsažena v právním předpisu. Ekologické daně lze dělit podle několika kategorií a to podle předmětu, podle

druhu, dle techniky zdanění a cílů, jak chtějí daně působit na jednotlivé daňové subjekty. V závěru kapitoly provedu srovnání výnosů, které přinesly ekologické daně do státních rozpočtů států OECD v období od roku 1994 do roku 2010.

V následující kapitole se budu zabývat analýzou vývoje ekologických daní v rámci EU, který jak již bylo zmíněno v úvodu, sahá do 60. let minulého století. Také popíšu jednotlivé kroky EDR ve vybraných státech EU.

Směrnice Rady 2003/96/ES je předmětem další kapitoly. Jelikož se jedná o přelomovou směrnici, bude tato směrnice podrobně rozebrána z hlediska předmětu daně, osvobození a jednotlivých výjimek, které si vyjednaly členské státy a které povolují odložení implementace minimálních sazeb. Zároveň se zaměřím na návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES, kterou vytvořila Komise a na vyjádření Výboru pro průmysl, který přednesl několik změn v návrhu Komise.

V závěrečné kapitole zhodnotím EDR v ČR a podrobím zkoumání zdanění a růst spotřeby jedné z nejfrekventovaněji využívané suroviny, kterou je zemní plyn. Ministerstvo financí také připravuje novelizaci zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a zákona č. 353/2003 Sb., o *spotřebních daních* a mezi nejvýznamnější navrhované změny patří zdanění CO₂ a zrušení osvobození daně ze zemního plynu pro domácnosti. Na praktickém příkladu srovnám zvýšení daňového zatížení v případě zachování osvobození a v případě plánovaného zrušení. V závěru zhodnotím ekologickou situaci v ČR k roku 2011.

Podklady pro svou diplomovou práci jsem čerpala především z odborné literatury, zákonů a směrnic, které danou problematiku řeší a z internetových zdrojů. Při zpracování své diplomové práce jsem použila metodu popisu a modelování, analýzu a deskripci a poznatků získaných z odborné literatury.

Diplomová práce vychází z legislativy platné k 1. 1. 2013 a byla dána k vazbě dne 5. 4. 2013.

2 Vymezení ekologických daní

Přesně charakterizovat pojem ekologická daň je velice obtížné, protože ani v českých právních předpisech se přesné vymezení, co je to ekologická daň, nevyskytuje. Neexistuje jeho formální a jednotná definice.

Ani mezi autory neexistuje jednotnost, co se týče definice ekologické daně. Obecně se ovšem při definici ekologické daně využívají dva hlavní přístupy, jak tuto daň chápat.

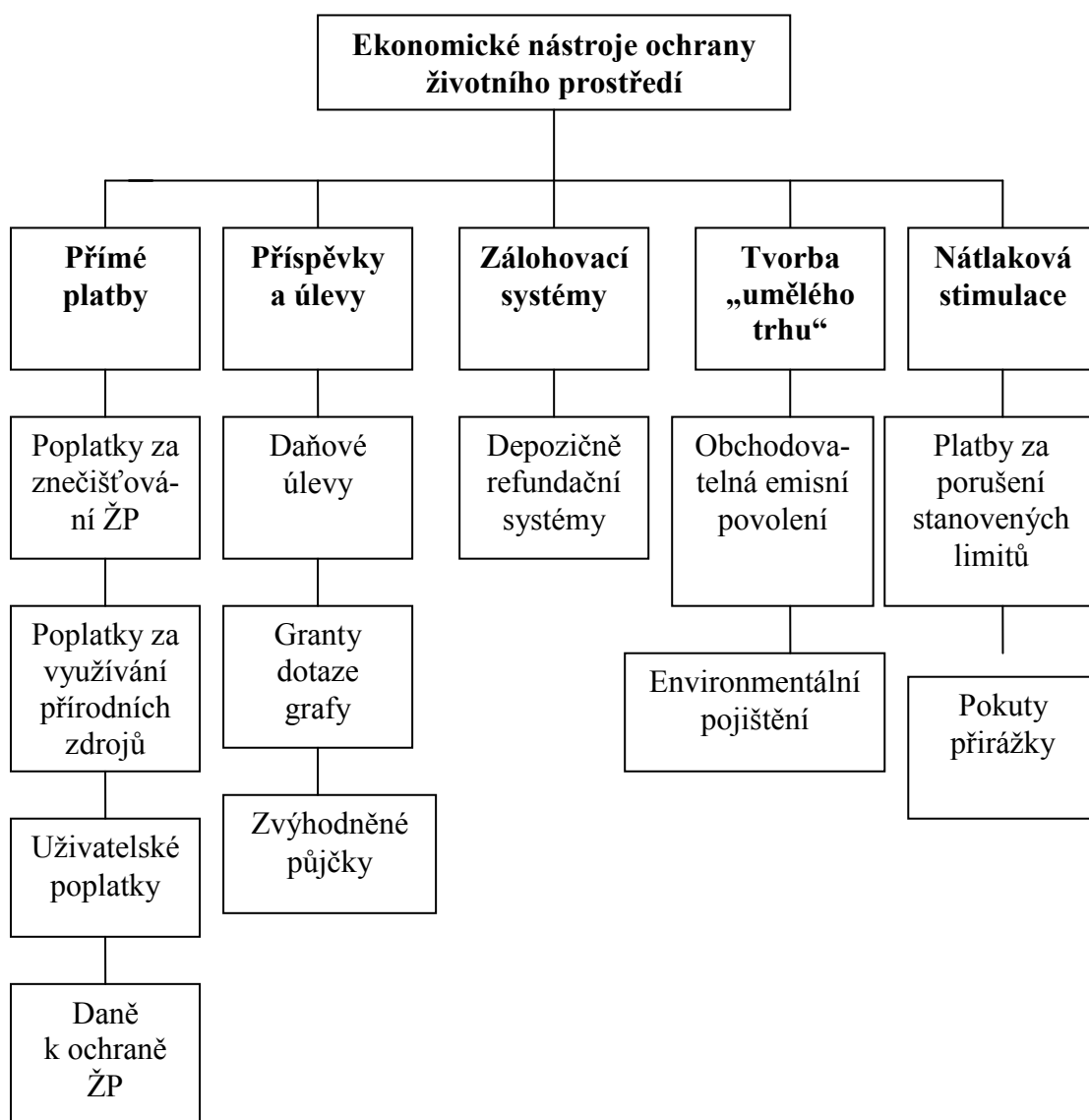
- 1) První přístup za ekologickou daň považuje platbu do veřejného rozpočtu, jejímž zavedením popřípadě zvýšením daně se předpokládá pozitivní vliv na ŽP. V krajním případě se za ekologickou daň může považovat i taková daň, která v konečném důsledku nesnížila produkci škodlivých látek.
- 2) Druhý přístup považuje za ekologickou daň takový druh daně, jejíž zavedení nebo zvýšení bude mít vliv na daňovou základnu, u které se předpokládá, že představuje pro ŽP škodlivou výrobu nebo spotřebu. Za daň se z daného hlediska může považovat i taková daň, která byla zavedena s jiným úmyslem, než chránit nebo prospět ŽP.

2.1 Definice ekologické daně

Podle OECD je ekologická daň chápána jako nezávazná platba do rozpočtu daného státu uvalená na daňový základ, který je z hlediska ŽP považován za významný.

OECD rozděluje ekonomické nástroje dle následujícího obrázku (viz Obr. 2.1) na přímé platby, příspěvky a úlevy, zálohovací systémy, tvorbu „umělého trhu“ a nátlakové simulace. Jednotlivé skupiny nástrojů jsou rozděleny podle svého působení. Přímé platby jsou uvaleny přímo na činnosti, které znečišťují ŽP. Příspěvky a úlevy mají stimulovat podnikatelské subjekty, aby omezovaly činnosti znečišťující ŽP pomocí daňových úlev či získání dotací atd. Vláda může ovlivnit podnikatelské subjekty i vydáním pouze určitého množství emisních povolenek, což brání další výrobě, nebo musí subjekty zaplatit vysokou pokutu za překročení povolených limitů.

Obr. 2.1: *Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí¹*

Tento obrázek ukazuje členění ekonomických nástrojů, používaných pro ochranu ŽP do pěti skupin podle rozdílného způsobu a druhu zatížení subjektů.

Podle OECD lze daně využít ke dvěma ekologickým účelům:

- **Daňové zvýhodnění** – jde o snížení vládních příjmů a lze ho chápat jako specifickou formu dotace. Může být poskytnuta již v průběhu stanovení daně jako např. osvobození od daně, snížení nákladů na odčitatelné položky, zrychlené odepisování, slevy na dani, zvláštní sazby daně nebo až v procesu výběru daní např. snížení daně, posunutí termínu splatnosti daně;
- **Daňové znevýhodnění** – zde se jedná o samostatné daně k ochraně ŽP.

¹ Zdroj: ŠIROKÝ, (2008), s. 199.

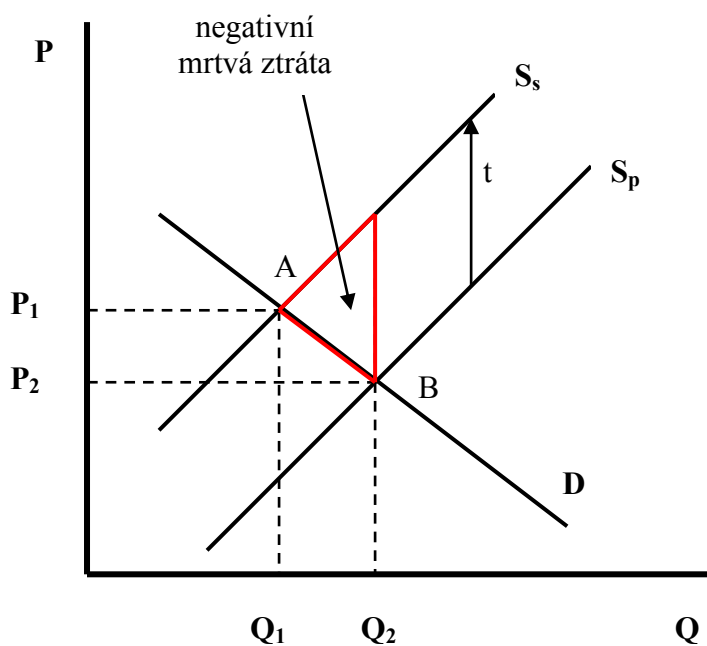
Oba případy se mohou kombinovat, ale nevedou ke stejnému výsledku.

Aby byly ekologické daně navrženy správně a řádně plnily svůj účel, OECD vytyčilo několik zásad a možností jak ekologické daně tvořit:

- základna musí být zaměřena na znečišťující látky nebo na znečišťující chování;
- rozsah by měl být tak velký jako ochrana ŽP;
- sazby by měly odpovídat poškození ŽP;
- ekologické daně by měly platit jednotně;
- daň musí být předvídatelná a musí motivovat k ochraně ŽP;
- komunikace je nezbytnou součástí, aby veřejnost přijala zdanění v oblasti ŽP;
- ekologické příjmy mohou pomoci fiskálnímu upevnění nebo přispět ke snížení daní;
- ekologické daně lze kombinovat s jinými politickými nástroji k řešení vybraných problémů.

Podle Kubátové (2010) je úkolem ekologické daně „internalizovat (neboli přijmout hodnotu) externality“ tzn. zahrnout škodu způsobenou znečištěním do nákladů trhu. Uvedená autorka vysvětluje výše uvedenou definici v následujícím grafu (viz Graf 2.1).

Graf 2.1: Grafické určení výše nápravné ekologické daně²

² Zdroj: KUBÁTOVÁ, (2010), s. 257.

Na grafu je zachycena křivka nabídky S_p , na které jsou náklady výrobce před zdaněním. Křivka poptávky zde nese označení D . Je vyráběno množství jednotek výrobků Q_1 za cenu p_1 . Celkové náklady společnosti, které zahrnují i náklady na odstranění externalit, jsou v grafu vyjádřeny křivkou S_s . Efektivní omezení zdrojů by bylo v množství výrobků Q_2 za cenu p_2 . Aby bylo toto omezení výrobků zajištěno, musí být na každou jednotku výrobků uvalena daň o velikosti t .

Podle Kubátové a Vítka: „Lze za ekologickou daň považovat pouze takovou, která existuje primárně za účelem omezování existence negativních externích efektů, jež ovlivňují ŽP. Ostatní daně sice zpravidla také mají dopady na ŽP, nejsou to však ekologické daně v pravém slova smyslu. Protože ale „čisté“ ekologické daně prakticky neexistují (a pokud existují, jsou jejich výnosy mimořádně nízké), pokouší se odborníci kvantifikovat i vliv některých daní s ekologickými dopady. Je ale nutné zdůraznit, že výběr určitých daní (či jiných plateb, které mají daňový charakter) pro účely mezinárodních srovnání je arbitrární a spíše než čím jiným je ovlivněn dostupností dat.“³

Dle Eurostatu ekologické daně představují: „Daně (respektive poplatky), jejichž daňovým (respektive poplatkovým) základem je fyzická jednotka (nebo její zástupní jednotka) něčeho, co má prokazatelný, specifický negativní vliv na ŽP.“⁴

Je zřejmé, že jednotná definice není v případě ekologických daní možná, ale hlavním důvodem zavádění daní je motivovat chování jednotlivých subjektů tak, aby přispívaly k ochraně ŽP, popřípadě prostřednictvím daní docházelo ke snižování nákladů, které se vynaloží na snižování důsledků znečištění.

2.2 Členění ekologických daní

Jednotlivé státy zavádějí ekologické daně postupně, ve vybraných státech již zavedené daně nesou ekologické aspekty. Za ekologické daně lze považovat i takový druh daní, jejichž výnos slouží k financování ochrany ŽP. Daně lze dělit z různých hledisek do čtyř skupin.

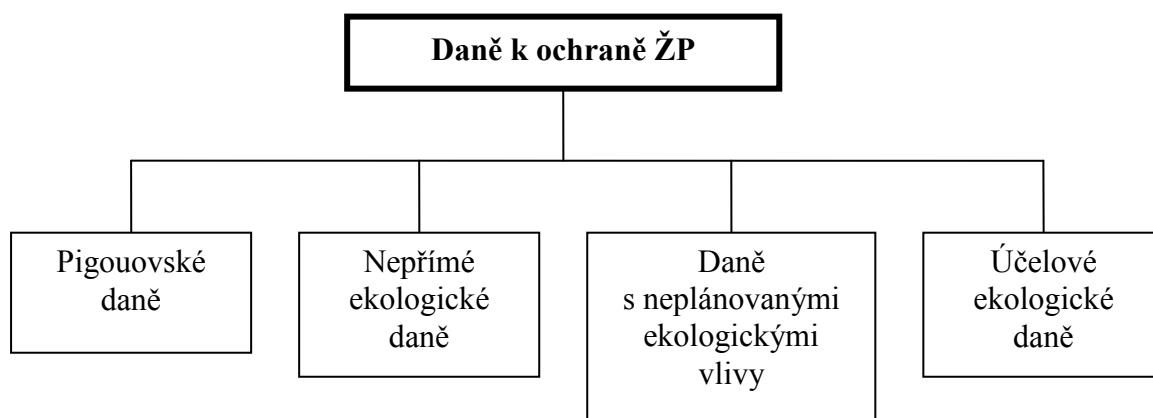
³ Zdroj: KUBÁTOVÁ, VÍTEK, (1997), s. 233.

⁴ Zdroj: EUROSTAT.

2.2.1 Druhy ekologických daní

Klasifikaci jednotlivých druhů ekologických daní definoval Nellor. Následující obrázek (viz Obr. 2.2) ukazuje, že daně lze rozdělit na Pigouovské daně, nepřímé ekologické daně, daně s neplánovanými ekologickými vlivy a účelové ekologické daně.

Obr. 2.2: *Druhy ekologických daní dle Nellora*⁵

Toto členění je jindy také označováno jako rozdělení podle jednotlivých druhů daní.

- **Pigouovské daně** – tyto daně kladou důraz na externalitu a Pigouův návrh na odstranění těchto externalit. Ukládají se přímo na jednotku znečištění (např. CO₂, SO₂). Záměrem Pigouovské daně je zahrnout náklady na odstranění znečištění způsobené externalitami do ceny produktů. Tyto daně působí na výrobu, spotřebu a míru znečištění dvěma způsoby:
 - 1) působí na snižování vyráběných a spotřebu škodlivých produktů;
 - 2) působí na zavádění technologií, které napomáhají snižovat emise škodlivých látek.

Problémem Pigouovských daní je, že náklady na měření objemu vypouštěných škodlivých látek, jsou ve většině případů příliš vysoké a mnohokrát by převýšily zisk plynoucí se zavedení tohoto druhu daní. Např. při měření množství SO₂, které je vypouštěno z vybrané elektrárny, by náklady na měření velikosti znečištění byly příliš velké. Tyto náklady by se následně promítly do cen produktů, které by se pro konečné spotřebitele staly drahými a méně dostupnými a snížila by se konkurenceschopnost podniku.

⁵ Zdroj: ŠIROKÝ, (2008), s. 202.

Podle Vítka se do této skupiny daní zahrnují i emisní poplatky, poplatky za čerpání neobnovitelných zdrojů a obdobné poplatky.

Pigouovské daně jsou pokládány spíše za teoretický koncept ekologické daně.

- **Nepřímé ekologické daně** – je to druh daní, které jsou uvrhnuty s cílem ochrany ŽP. Daně jsou navrženy tak, aby alespoň částečně eliminovaly nejvíce problematické části Pigouovských daní. Tyto daně jsou uvaleny na určitý zástupný faktor, což může být např. na množství použitých vstupů do výroby (např. benzín, elektrická energie, uhlí, ropa, plyn atd.) nebo na spotřebu produktů. Jejich výhodou oproti Pigouovským daním je méně finančně i časově náročné stanovení škody, které výroba nebo spotřeba produktu způsobuje, protože stanovit např. spotřebu uhlí ve výrobním podniku je daleko rychlejší a méně finančně náročné. Tato daň bude nejvíce efektivní v případě, že bude jasně stanovena závislost mezi výrobou nebo spotřebou daného produktu a velikostí ekologické škody, která je výrobou nebo spotřebou způsobena.
- **Daně s neplánovaným ekologickým dopadem** – jejich hlavním cílem není ochrana ŽP, ale jejich pozitivní ekologický vliv. Zavádí je vláda a výnos z těchto daní je nejvyšší v porovnání se všemi ostatními ekologickými daněmi. Jsou to např. DPH nebo selektivní daně, spotřební daně uvaleny např. na minerální oleje, tabákové výrobky atd.

2.2.2 Ekologické daně dle předmětu

V tomto případě se ekologické daně člení podle toho, na jaký výrobek či službu jsou uvaleny.

- **Daně z motorových paliv** – motorová paliva mohou být zdaňována prostřednictvím DPH nebo všeobecnou spotřební daní. Existují také akcízy neboli specifické spotřební daně, které se liší svou výší podle různých produktů.
- **Daně z automobilů** – automobily mohou zatížit tři hlavní daně. Všeobecná spotřební daň při prodeji nových motorových vozidel, zdanění firemních automobilů používaných pro soukromé účely a roční zdanění vozidel související s podnikáním a používáním vozidel určených k tomuto účelu.

- **Daně z energetických surovin** – daně uvaleny např. na uhlí, zemní plyn, lehké a těžké topné oleje atd.
- **Daň z emisí, poplatky za těžbu nerostných surovin, platby za využívání ŽP atd.** – tyto daně nezastávají mezi ekologickými daněmi příliš významné postavení.

2.2.3 Ekologické daně dle techniky zdanění

- **Emisní daně a poplatky** – tento druh daně je uvalen na znečišťující emise. Aby byla tato daň efektivní, je nutné, aby emise byly dobře měřitelné. Zavedením těchto daní a poplatků je přímo snižováno množství škodlivých emisí.
- **Výrobní daně** – jde o daně uvalené na produkty, jejichž výrobou, spotřebou nebo likvidací se znečišťuje ŽP. Jejich primární cíl může být, na rozdíl od emisní daní a poplatků jiný než ochrana ŽP např. zdanění luxusních statků apod.
- **Uživatelské poplatky** – jde o poplatky za veřejné služby. Poplatky slouží k úhradě nákladů na poskytování vybraných služeb. Zavádějí je hlavně krajské úřady. Jedná se např. o dodávku pitné vody neboli vodné, čištění odpadních vod neboli stočné, sběr a likvidaci odpadů, hřbitovní poplatky apod.
- **Administrativní poplatky** – jedná se o poplatek, kterým občan získá povolení něco vyrábět, používat určitý technologický postup nebo např. absolvovat přijímací řízení na vysokou školu.
- **Odčitatelné daňové položky** – v tomto případě se nejedná ve své podstatě o daně, ale jejich uplatňování působí pozitivně na investice do ochrany ŽP. Jedná se např. o slevu na dani, uplatnění ztráty z minulých let atd.

2.2.4 Ekologické daně dle cílů

- **Účelové ekologické daně** – tyto daně nestimulují subjekty k ekologickému chování, ale jsou zavedeny za účelem daňových výnosů, které mají být využívány k ekologickým účelům. Problémem je, že pokud je daňový výnos použit

k ekologickým účelům a ne na snížení jiné daně, roste celkové daňové zatížení, což není v souladu s EDR, jejímž cílem není růst daní.

- **Stimulační daně** – mají stimulovat chování jednotlivých subjektů, aby došlo ke snížení produkce škodlivých látek a produktů.
- **Doplňkové ekologické daně** – jde o daň ukládanou na výrobky a aktivity, které nemají blízké substituty.

2.3 Pro a proti zavádění ekologických daní

Na téma implementace ekologických daní do daňových systémů se objevuje řada protichůdných diskuzí. Zastánci poukazují na zlepšení životních podmínek a hlavně zvyšování cen statků, které jsou vyráběny neekologicky a postupné snižování poptávky po takovém druhu statku. Výsledkem je pokles produkce neekologicky vyráběného statku.

Odpůrci argumentují problémem nekoordinovaného zavádění ekologických daní v rámci celého světa. V případě, kdy by daně měly být zavedeny např. jen v ČR, dojde k situaci, kdy statky vyráběné u nás budou výrazně dražší ve srovnání se zahraniční konkurencí, a v konečném důsledku by mohla nastat úplná likvidaci odvětví, kterého by se ekologická daň týkala.

Další z problémů při zavádění ekologické daně je nevole voličů způsobená zvyšováním cen produktů, kterých se zavedení daně bude týkat.

Samotný výběr daní je časově i administrativně náročným úkonem, jelikož je potřeba stanovit na základě dlouhodobého měření míru znečištění jednotlivých subjektů. Proto je u ekologických daní nutné zajistit, aby konečná změna daňového příjmu byla nulová.

Zavedení ekologické daně by tedy mělo být provázeno snížením jiného daňového odvodu a zároveň musí být zajištěno, aby nebyla snížena konkurenceschopnost některých výrobců.

V rámci EU je zdanění ekologickou daní regulováno, což snižuje rozdíly mezi členskými státy EU, ale jde o regulaci pouze v omezené míře. Příčinou této částečné regulace je nesrovnatelná úroveň ekonomik členských států EU. Tzn., že v některých členských státech

nemusí mít odvětví, na které je daň uvalena, tak silnou ekonomickou pozici, čímž může dojít k poškození výrobců i spotřebitelů.

Budoucí kroky, které mohou vést k zajištění srovnatelného daňového příjmu z ekologických daní, je stanovení základních společenských pravidel, která by platila ve všech státech bez rozdílu.

Následující tabulka (viz Tab. 2.1) ukazuje nejčastější argumentace pro a proti, které se v souvislosti se zaváděním ekologických daní objevují. Na prvním místě v argumentaci pro zavedení daní jsou uváděny hlavně pozitivní dopady na ŽP a odstraňování mrtvých ztrát. Mezi další významné argumenty patří snížení jiných daní na úkor zavedení ekologických daní. Protiargumentem je růst sociálních výdajů a zvyšování cen výrobních faktorů a s tím spojený pokles konkurenceschopnosti ekonomiky.

Tab. 2.1 : *Tabulka argumentací pro a proti zavádění ekologických daní⁶*

Argumenty PRO zavedení ekologické daně	Argumenty PROTI zavedení ekologické daně
Pozitivní dopady na ŽP, růst celkové efektivity odstraněním mrtvých ztrát	Ekodaně zkreslují chování subjektů a vyvolávají rozsáhlé neefektivnosti a jiné externality
Mezinárodní koordinace zabrání zhoršení národní konkurenceschopnosti	Snížení konkurenceschopnosti zdaňovaných odvětví a následný růst sociálních výdajů
Při výrazném poklesu výnosu ekologických daní lze opětovně zavést vyšší zdanění všeobecnými přímými daněmi	Účinné ekologické daně postupně minimalizují svůj daňový základ
Regresivní dopad má i DPH, zavedení ekologických daní může být z hlediska jejich regresivity kompenzováno snížením sazeb DPH	Ekologické daně mají regresivní dopad
Dopad ekodaní bude diferencován dle odvětví, zavedení ekodaní bude kompenzováno poklesem přímých daní	Ekologické daně by zvýšily ceny základních výrobních faktorů a tím snížily celkovou konkurenceschopnost ekonomiky
Snížením DPH lze působit proti inflačním tlakům, ne všechna odvětví budou růstem cen postižena stejně	Růst inflace
Ekologické daně jsou efektivnější (nevyvolávají takové distorze jako přímá regulace)	Administrativní nástroje působí rychleji
Tržní nástroje nejsou příliš ověřeny v praxi	Jiné tržní nástroje jsou efektivnější než ekologické daně
Orgány EU postupně prosazují principy mezinárodní daňové koordinace	Mezinárodní koordinace nebude úspěšná
Celostátní a dlouhodobé ekologické daně lze kombinovat s lokálně uvalovanými poplatky	Prostorová omezenost a dočasnost některých dopadů na ŽP
Lze použít nepřímé ekologické daně	Administrativně náročná správa ekologických daní
Lze použít jiný typ nástrojů	Cenová a vlastnická makroekonomická stabilita
	Firmy s netypickými preferencemi na ekologické daně nemusí reagovat

Za největší problém je z mého pohledu považována nejednotnost, která je se zaváděním ekologických daní spojena. Jde o problém rozdílných ekonomik a ne každá

⁶ Zdroj: KUBÁTOVÁ, VÍTEK, (1997), s. 238.

ekonomika je schopna zavedení daní ustát na stejné úrovni. V některých zemích může dojít až k totálnímu úpadku odvětví, na které byla daň uvalena, jelikož výrobci nejsou dostatečně konkurenceschopní se zahraničím.

I stanovení přiměřené výše daně, která bude odpovídat míře znečištění, je náročný a ne vždy přesný proces. Daň může být stanovena v nesprávné výši a plátcí této daně, mohou zaplatit více než je skutečná míra znečištění plynoucí z produkce.

2.4 Teorie dvojí dividendy

Pokud dojde k rozhodnutí o zavedení ekologické daně, je nutné zhodnotit všechny překážky např. problémy s výběrem externalit, které jsou natolik významné, že je nutné jejich odstranění. Tvůrci ekologických daní jsou postaveni před zásadní problém, který jsou nuceni řešit a to zda provést zavedení ekologických daní, ačkoliv není dopředu známa hodnota zlepšení ŽP ani jak velké budou náklady na zavedení daně. V souvislosti s tímto problémem musí tvůrci řešit i zásadní otázku jestli náklady na zavedení konkrétní daně nebudou vyšší než zlepšení, které zavedení této daně přinese ŽP.

Pomoci při řešení těchto obtížných otázek má alespoň částečně koncept dvojí dividendy (někdy též nazýván koncept dvojího užitku).

Dvojí dividendy je založena na tom, že:

- dojde ke snížení ekologicky nepřijatelného chování;
- získané daňové výnosy z ekologických daní se použijí na snížení již zavedených daní.

Nahrazení daňových výnosů z ekologických daní za daňové výnosy z distorzních daní (tzn. daní, které mají rušivý nebo zkreslující účinek na chování daňových subjektů), je důležitým faktorem, díky kterému může dojít k prosazení ekologických daní, jak v politické sféře, tak i mezi veřejností a náhrada současně snižuje i celkové náklady daného kroku.

2.5 Srovnání výnosů z ekologických daní

Na následujících grafech je srovnání výnosů z ekologických daní k různým ukazatelům. Ve všech grafech jsou srovnávány výnosy roku 1994 s rokem 2010 popřípadě rokem 2009.

Na prvním grafu (viz Graf 2.2) je srovnání výnosu z ekologických daní v procentuálním podílu k HDP jednotlivých zemí OECD. Výsledkem grafu je zjištění, že ve většině zemí výnos z daní klesl. Důvod je nutno hledat v růstu mezinárodní ceny pohonných

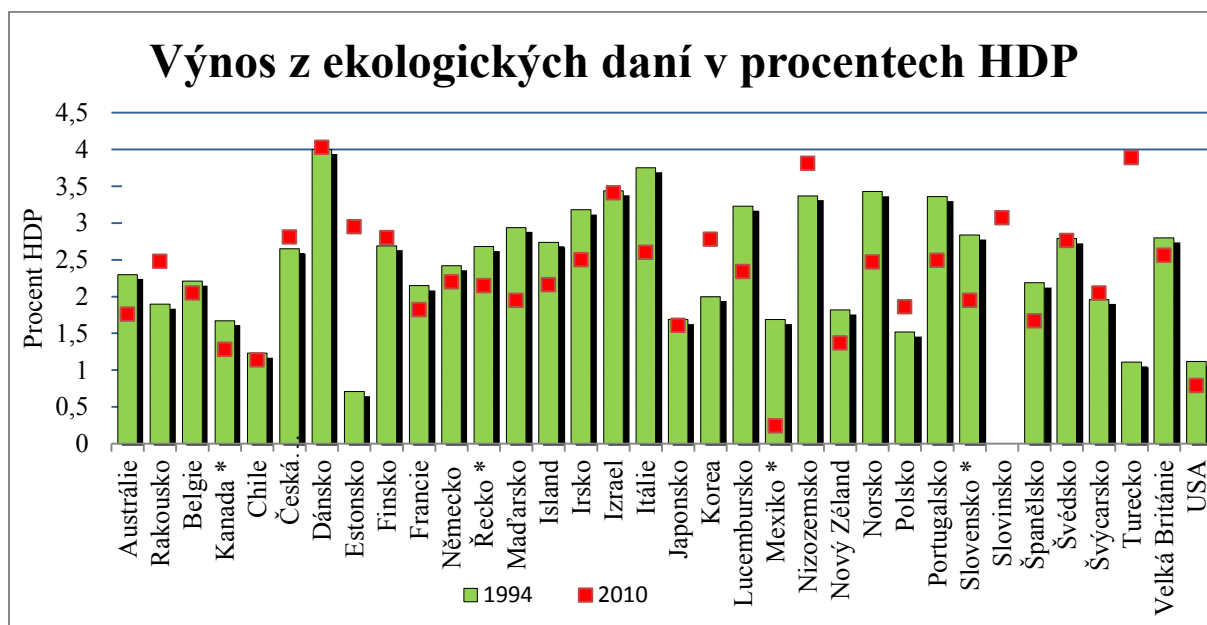
hmot. Daň z pohonných hmot je považována za jednu z nejvýnosnějších ekologických daní. V důsledku růstu ceny tedy došlo k poklesu spotřeby, což snižuje celkové výnosy z těchto daní.

V **příloze č. 1** je ukázáno srovnání vývoje výnosu z ekologických daní v procentech HDP v jednotlivých letech od roku 1994 až do roku 2010 popřípadě jen do roku 2009.

Na dalším grafu (viz Graf 2.3) je srovnání výnosu z ekologických daní v procentech celkových příjmů z daní v daném státě OECD. V **příloze č. 2** je srovnání daného výnosu za roky 1994 až 2010 popřípadě jen do roku 2009.

Na posledním grafu (viz Graf 2.4) je ukázáno srovnání výnosů z ekologických daní na jednoho obyvatele v jednotlivých státech OECD. Hodnoty v tomto grafu jsou vyjádřeny v USD. Pouze v Mexiku je záporný výnos a to ve výši -39 USD na jednoho obyvatele. Příčinou je negativní dopad na výnosy z energetických daní způsobený zvýšením cen pohonných hmot, což v některých zemích vedlo ke snížení sazeb na pohonné hmoty na reálnou a v extrémních případech na nominální úroveň. V **příloze č. 3** je vývoj výnosů na obyvatele v jednotlivých letech od roku 1994 do roku 2010 popřípadě 2009.

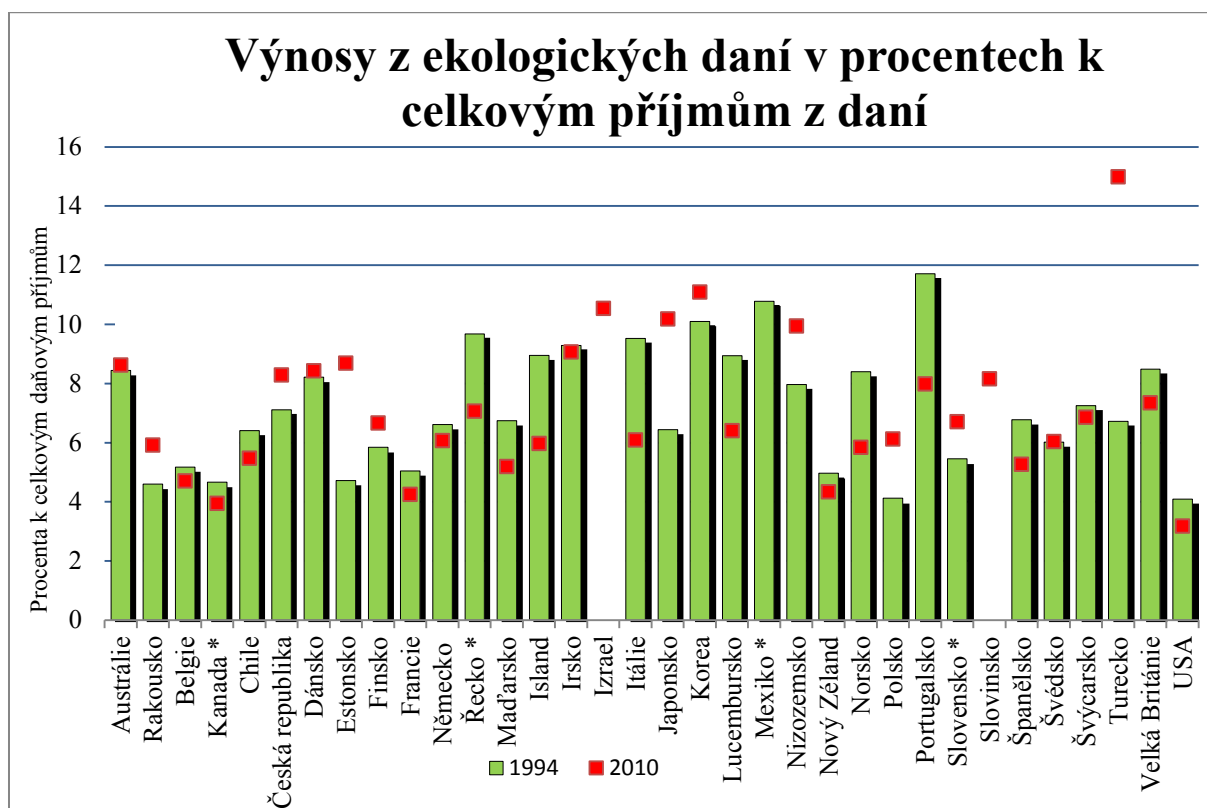
Graf 2.2: Výnos z ekologických daní v procentech HDP⁷

*U takto označených zemí jsou brány údaje z roku 2009.

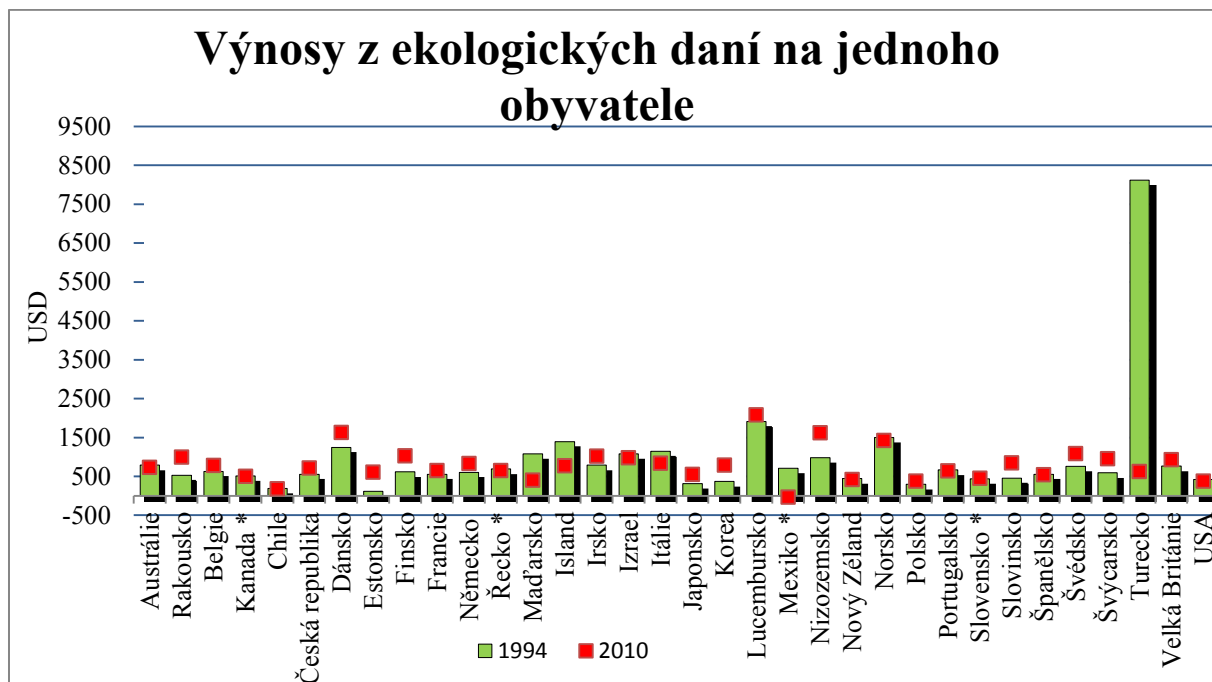
⁷ Zdroj: Vlastní zpracování podle OECD/EEA.

Graf 2.3: Výnosy z ekologických daní v procentech k celkovým příjmům z daní⁸

*U takto označených zemí jsou brány údaje z roku 2009.

Graf 2.4: Výnosy z ekologických daní na jednoho obyvatele⁹

*U takto označených zemí jsou brány údaje z roku 2009.

⁸ Zdroj: Vlastní zpracování podle OECD/EEA.

⁹ Zdroj: Vlastní zpracování podle OECD/EEA.

2.6 Dílčí závěr kapitoly

Cílem kapitoly byla specifikace ekologických daní, přiblížení rozdílných a nejednotných názorů různých autorů nebo organizací a druhy, na které lze daně členit. Jelikož jsou ekologické daně poměrně mladé odvětví zdanění, je spousta názorů, které zavedení tohoto druhu daní podporuje, ale i odsuzuje. Nejednotnost, která se zaváděním souvisí, byla popsána v kapitole. Ačkoliv názory jsou protichůdné a v některých případech je zřejmé, že ekologické daně mohou ekonomice a státu více uškodit než přinést požadovaný užitek, je důležité uvědomit si, že změna ve vnímání ochrany ŽP je nutná a žádoucí.

V závěru dílčí kapitoly jsou uvedeny grafy, na kterých je vidět srovnání vývoje ekologických daní k různým ekonomickým ukazatelům. Grafy ukazují, že daňové výnosy v roce 1994 byly vyšší než v roce 2010 popřípadě v roce 2009, což bylo zapříčiněno především růstem cen pohonných hmot.

Výsledky této dílčí části práce tvoří teoretické zázemí pro podporu a rozvoj následujících kapitol.

3 Charakteristika ekologické daňové reformy

„EDR představuje přesun od zdanění lidské práce směrem ke zdanění výrobků a služeb, jejichž výroba nebo spotřeba má negativní dopad na ŽP a lidské zdraví.“¹⁰

Hlavním požadavkem EDR je zajištění výnosové neutrality. Tzn., že v závěru nesmí dojít ke zvýšení daňové zátěže v zemi. Proto výnos z ekologických daní musí být využit na snížení jiného druhu daně nebo pojistného.

Realizace EDR je prováděna prostřednictvím uvalení spotřebních daní na produkty, které negativně působí na ŽP. Daně vybrané touto cestou jsou příjmem do státního rozpočtu daného státu. Tyto prostředky ovšem nejsou přímo vázány, aby byly použity na ochranu ŽP.

EDR musí být vždy zaváděna postupně v jednotlivých etapách, aby se ekonomika i jednotlivé subjekty dokázaly na změnu připravit a EDR byla co nejefektivnější a přinesla nejpríznivější změny.

3.1 Harmonizačního proces ekologických daní v rámci EU

Počátky ekologického smýšlení v rámci Evropy sahají až do roku 1959. V tomto roce byla vydána první norma v oblasti ŽP. Tato norma vychází ze smlouvy o Euratomu a týká se ochrany pracovníků proti ionizujícímu záření.

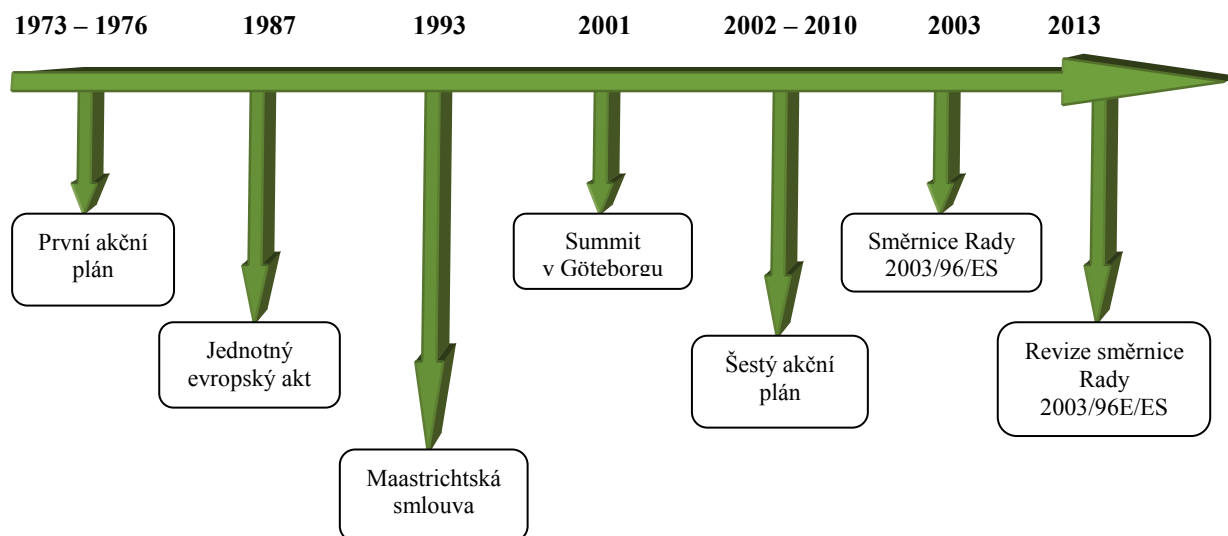
I když Evropská rada vyzvala Komisi, aby začala připravovat koncept zabývající se otázkami ŽP již na summitu v Paříži, který se uskutečnil v roce 1972, došlo k výraznému podnětu zahájit aktivity v této oblasti ve stejném roce, ale až na mezinárodní konferenci ve Stockholmu. Komise na základě těchto událostí zahájila činnosti v oblasti ŽP a vyhlásila akční programy. K 31. prosinci roku 2012 bylo vytvořeno šest akčních programů.

V roce 1973 vzniká sekce Evropská komise na ochranu ŽP, která ve stávajícím roce přijala První akční plán.

V grafu (viz Graf 3.1) jsou vymezeny nejvýznačnější mezníky v harmonizaci ekologických daní v rámci EU, mezi které byl zahrnut první akční plán, jelikož je považován za počátek ucelené harmonizace v rámci EU. Dále je určitě důležitým mezníkem uzavření Maastrichtské smlouvy a přijetí směrnice Rady 2003/96/ES, kterou začala řádná a ucelená harmonizace v rámci celé EU.

¹⁰ Zdroj: ZIMMERMANNOVÁ, Jarmila a Karel KORBA. *Ekologická daňová reforma a příprava nových daňových zákonů*. PRO-ENERGY magazín [online]. 2007 [cit. 31. 1. 2013]. Dostupné z: <<http://www.pro-energy.cz/clanky1/4.pdf>>.

Graf 3.1: Časová osa se zlomovými mezníky ve vývoji ekologických daní¹¹

První akční plán 1973 – 1976: v rámci tohoto programu je poprvé zmíněn pojem „udržitelný rozvoj“ a je zde viditelná snaha stanovit kritéria, co má být předmětem ochrany ŽP. Byly položeny zásady pro ochranu jednotlivých složek ŽP, jako je voda, vzduch, půda atd. Hlavní pozornost se obracela na ochranu vod a odpadů a dále zemědělství a územní plánování. Také se začalo s přípravnými pracemi v otázce regulace emisí.

Druhý akční plán 1977 – 1981: navazoval na první a pouze došlo k rozšíření rozsahu problémů, které mají být předmětem řešení. Důraz byl kladen na vodu a vzduch a díky tomu bylo dosaženo zpřísnění kritérií pro pitnou vodu.

Úspěch prvního a druhého plánu nebyl tak velký, jak se na začátku očekávalo. Příčinou bylo období ekonomické recese, která proběhla v letech 1975 - 1978 a 1981 - 1983. Kladným přínosem ovšem bylo přijetí velké řady rámcových směrnic, týkající se především vody a odpadů.

1980: Evropský soudní dvůr potvrdil možnost akceptovat evropské normy o ochraně ŽP v rámci regulace vnitřního trhu.

¹¹ Zdroj: Vlastní zpracování.

Třetí akční plán 1982 – 1986: zdůraznil potencionální rizika a přínosy politiky ŽP a vliv na vnitřní trh. Došlo k návrhu stanovení mezní hodnoty emisí pevných a mobilních zdrojů.

1984: vznik **Fondu na ochranu životního prostředí** na evropské úrovni.

Čtvrtý akční plán 1987 – 1992: je považován za obrat v politice Evropského společenství v oblasti ŽP. Poukazuje na důležitost harmonizace cílů vnitřního trhu a ochrany ŽP. Také čtvrtý akční plán navrhl více integrovaný přístup a poprvé začala být ochrana ŽP, vnímána jako jednotná činnost. Hlavními myšlenkami tohoto plánu byl jednotný systém, analýza a nové nástroje. Měla být hlavně zajištěna systematická kontrola znečištění jednotlivých složek ŽP (voda, ovzduší a půda) a provedena analýza dopadu jednotlivých hospodářských odvětví na ŽP.

1987: je založen **Jednotný evropský akt**, který položil základy pro politiku ochrany ŽP. V Aktu je řečeno, že Společenství má udržovat, chránit a zlepšovat kvalitu ŽP, napomáhat k ochraně zdraví a zajišťovat ohleduplné a rozumné využívání přírodních zdrojů. Dále je zde uvedeno, že zásahy do ŽP se provádějí pouze v případě, že lze danou aktivitu nebo výrobní činnost provádět efektivněji na úrovni Společenství než na úrovni ostatních členských států. V tomto případě se jedná o tzv. princip subsidiarity.

Smlouva o EU princip subsidiarity definuje jako: „Oprávnění jednat jen tehdy, nelze-li daného cíle dosáhnout efektivněji na jiné úrovni.“¹²

Pátý akční plán 1992 – 1999: v tomto akčním plánu se doporučuje využití nepřímých ekologických nástrojů, jako jsou např. ekologické daně. Tak začala první vlna zavádění daní zaměřené na energetickou činnost. Státy, ve kterých se začala mezi prvními implementovat ekologická daň, patří Skandinávie, Belgie, Nizozemsko, Rakousko, Velká Británie a Itálie.

Evropská komise překládá v roce 1992 návrh na daň z energií, respektive z CO₂. Záměrem návrhu byla stagnace emisí CO₂ v roce 2000 na stejnou úroveň, na které bylo jejich množství v roce 1990. Od této doby jsou zavedeny minimální sazby spotřebních daní na benzín a naftu, nejsou ovšem indexované, tzn., že neberou v potaz míru inflace. Tento návrh nebyl ovšem Radou přijat a tak Komise přišla s přepracovanou verzí (**COM (1994) 127**).

¹² Zdroj: Subsidiarita. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. Poslední revize 10. 12. 2012 [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Subsidiarita>>.

Minimální sazby byly stanoveny sazbami konečnými a také zde bylo zainteresováno několik výjimek pro různá průmyslová odvětví. Ani tento návrh ovšem Rada neschválila a navíc jednotlivé členské státy začaly přicházet s vlastními návrhy řešení, které ve většině případů z fiskálního hlediska stanovovaly sazby vyšší než minimální.

V roce 1992 byla přijata i směrnice **92/81/EHS**, kterou byla stanovena základní struktura zdanění minerálních olejů. Povinností každého členského státu EU bylo stanovit spotřební daň na pohonné hmoty a topné oleje se spektrem výjimek.

V roce 1997 Komise předložila nový návrh týkající se zdanění energetických produktů (**COM (1997) 30**). Snaha o rozšíření míry zdanění minerálních olejů na všechny energetické produkty hlavně koks, uhlí, zemní plyn, elektřina, lignit atd. Tímto předpisem byly navrhovány minimální sazby spotřebních daní. Předpis byl v Radě z větší části redigován a 27. října 2003 ho Rada schválila jako směrnicí Rady **2003/96/ES**.

1993: uzavřena **Maastrichtská smlouva**, ve které se v článku 130 řeší otázky týkající se ŽP. Jsou zde uvedeny i hlavní principy ochrany ŽP, mezi které patří „platí znečišťovatel“, tzn., že náklady spojené s odstraněním znečištění by měly být hrazeny původcem znečištění a ne celou společností. Princip vysoké ochrany, který říká, že při přijímání evropských norem na ochranu ŽP, by se mělo vycházet z metod ochrany pocházejících ze států EU, které mají limity nastaveny na vyšší úroveň. Princip prevence říká, že je jednodušší, mnohem účinnější a levnější škodám na ŽP předcházet a zabránit. Princip ochrany co nejbližší u zdroje znečištění, který navrhuje, že škodě má být zamezeno co nejbližší u zdroje škody, ne až v dalších fázích znečištění.

Princip integrované ochrany doporučuje přihlížet při ochraně ŽP ke všem alternativním dopadům na znečištění. Aby ochrana ŽP byla co nejúčinnější, je důležité přihlížet k různým dopadům na ŽP i při navrhování a zavádění ostatních politik EU.

1993: založena **Evropská agentura pro životní prostředí** se sídlem v Kodani. Jejím úkolem je pomoc členským státům provádět rozhodnutí v oblasti zlepšování ŽP a integrovat ekologická hlediska do hospodářských politik. Mezi její další činnosti patří tvorba a správa Evropské informační a pozorovací sítě pro ŽP.

1994: vznik **Fondu soudržnosti**, pro který je jednou z činností financování projektů na ochranu ŽP. Své finanční prostředky směřuje do zemí, jejichž HNP na hlavu, měřený paritou kupní síly, je menší než 90 % průměru v rámci EU.

2001: Summit v Göteborgu je považován za nejzelenější summit v historii. Byl zde dohodnut šestý akční plán a předmětem řešení byly tzv. Integrační dokumenty, které navrhovaly, jak donutit nejvíce škodlivá odvětví, zvýšit zájem o ŽP. Dochází k jednáním v otázce energetických výrobků a snaha o větší spolupráci s členskými zeměmi se stejným názorem.

Šestý akční plán 2002 – 2010: přišel s návrhem pěti strategických činností, které zahrnují:

- začlenit ŽP do politik jednotlivých zemí;
- zlepšit provádění již platných právních předpisů;
- spolupráce s trhem;
- zlepšit informovanost a snaha změnit chování občanů jednotlivých zemí;
- zohlednit ŽP při rozhodování o územním plánu.

Za čtyři prioritní oblasti, které je nutno řešit, považuje změnu klimatu, ŽP, trvale udržitelné nakládání s odpadem a zdroji a biologickou rozmanitost.

Změnou klimatu rozumí snížení skleníkových plynů na takovou úroveň, při které nebude nadále docházet k nepřírozeným změnám v klimatu planety. Hlavním cílem je dodržení cílů, které byly stanoveny Kjótským protokolem (tj. protokol, kterým má být dosaženo snížení emisí v členských státech po roce 2000).

V souladu s Kjótským protokolem se Šestý akční plán snaží o snížení emisí skleníkových plynů v členských státech, které se ke snížení zavázaly v rámci Rámcové úmluvy. V prvním období a to v letech 2008 - 2012, mělo dojít ke snížení emisí o 5 % v porovnání se stavem v roce 1990.

Členské státy, které byly členy EU již před rokem 2004, měly povinnost v tomto období snížit stav svých emisí o 8 % v porovnání se stavem v roce 1990. Státy, které se staly členy EU až po roce 2004 ovšem, až s výjimkou Polska a Maďarska, které musely snížit své emise o 6 %, přistoupily na stejné podmínky jako státy, které byly členy před tímto rokem, tedy snížení emisí o 8 %.

V dlouhodobém časovém horizontu tj. do roku 2020 musí dojít ke snížení emisí o 20 až 40 % pomocí účinných mezinárodních dohod.

2003: v tomto roce došlo ke schválení směrnice **Rady 2003/96/ES**. Jde o směrnici, kterou dochází ke změně celé stávající struktury rámcových předpisů o zdanění energetických produktů a energie. Tato směrnice byla schválena všemi členskými státy a tak mohl začít

proces zavádění ekologických daní v rámci celé EU. Do té doby byly EDR zaváděny pouze na úrovni jednotlivých států nezávisle na sobě.

2004: v daném roce dochází ke změně směrnice **Rady 2003/96/ES** pomocí směrnice **Rady 2004/74/ES**, která umožňuje ČR, Estonsku, Lotyšsku, Litvě, Maltě, Maďarsku, Slovinsku a Slovensku přijetí dočasných výjimek a snížení daňové sazby. Druhou směrnicí, která směrnicí **Rady 2003/96/ES** mění, je směrnice **Rady 2004/75/ES**, která naopak povoluje přijetí daňových výjimek a snížení daňové sazby Kypru.

2005: byl spuštěn **Evropský systém obchodování s emisními povolenkami**, který je prvním mezinárodním systémem, který udává limity ročního množství CO₂, které mohou elektrárny a podniky s vysoce energeticky náročnou výrobou vypouštět do ovzduší. Tento systém je postaven tak, aby pomohl splnit cíle dané Kjótským protokolem.

Systém EU ETS stimuluje podniky, aby hledaly řešení pro snížení energetické náročnosti své činnosti. Podniky, které vyprodukují méně emisí CO₂ než je množství povolenek, které jim byly uděleny, mohou tyto povolenky prodávat podnikům, které tyto limity nedokázaly splnit.

Pokud si podniky neobstarají požadovaný počet povolenek, jsou nuceny platit vysoké pokuty. Systém má zároveň umožnit, aby bylo dosaženo snížení emisí s vynaložením méně než 0,1 % HDP. V následující tabulce (viz Tab. 3.1) jsou uvedeny jednotlivá množství povolenek připadající na jednotlivé členské země.

Tab. 3.1: Povolenky v rámci systému EU ETS připadající na jednotlivé země v letech 2005 - 2012¹³

Země	Kjótský cíl (% změny proti původnímu roku)	2005 - 2007		2008 - 2012	
		Alokované povolenky na emise CO ₂ (miliony tun za rok)	Podíl v ETS	Alokované povolenky na emise CO ₂ (miliony tun za rok)	Podíl v ETS
Rakousko	-13 %	33	1,4 %	32,3	1,5 %
Belgie	-7,5 %	62,1	2,7 %	58	2,8 %
Bulharsko	-8 %	42,3**	1,8 %	42,3	2 %
Kypr	-	5,7	0,2 %	5,2	0,3 %
Česká republika	-8 %	97,6	4,2 %	86,7	4,2 %
Dánsko	21 %	33,5	1,4 %	24,5	1,2 %
Estonsko	-8 %	19	0,8 %	11,8	0,6 %
Finsko	0 %	45,5	2 %	37,6	1,8 %
Fancie	0 %	156,5	6,8 %	132	6,3 %
Německo	-21 %	499	21,7 %	451,5	21,6 %
Řecko	25 %	74,4	3,2 %	68,3	3,3 %
Maďarsko	-6 %	31,3	1,4 %	19,5	0,9 %
Irsko	13 %	22,3	1 %	22,3	1,1 %
Itálie	-6,5 %	223,1	9,7 %	201,6	9,7 %
Lotyšsko	-8 %	4,6	0,2 %	3,4	0,2 %
Litva	-8 %	12,3	0,5 %	8,6	0,4 %
Lucembursko	-28 %	3,4	0,1 %	2,5	0,1 %
Malta	-	2,9	0,1 %	2,1	0,1 %
Nizozemsko	-6 %	95,3	4,1 %	86,3	4,1 %
Polsko	-6 %	239,1	10,4 %	205,7	9,9 %
Portugalsko	27 %	38,9	1,7 %	34,8	1,7 %
Rumunsko	-8 %	74,8**	3,2 %	73,2	3,5 %
Slovensko	-8 %	30,5	1,3 %	32,5	1,6 %
Slovinsko	-8 %	8,8	0,4 %	8,3	0,4 %
Španělsko	15 %	174,4	7,6 %	152,2	7,3 %
Švédsko	4 %	22,9	1 %	22,4	1,1 %
Velká Británie	-12 %	245,3	10,7 %	245,6	11,8 %
Lichtenštejsko	-8 %	-	-	0,2	0 %
Norsko	1 %	-	-	15	0 %
Celkem		2298,5	100 %	2086,5	100%

**Údaj pouze pro rok 2007.

¹³ Zdroj: Vlastní zpracování podle EC.EUROPA.EU.

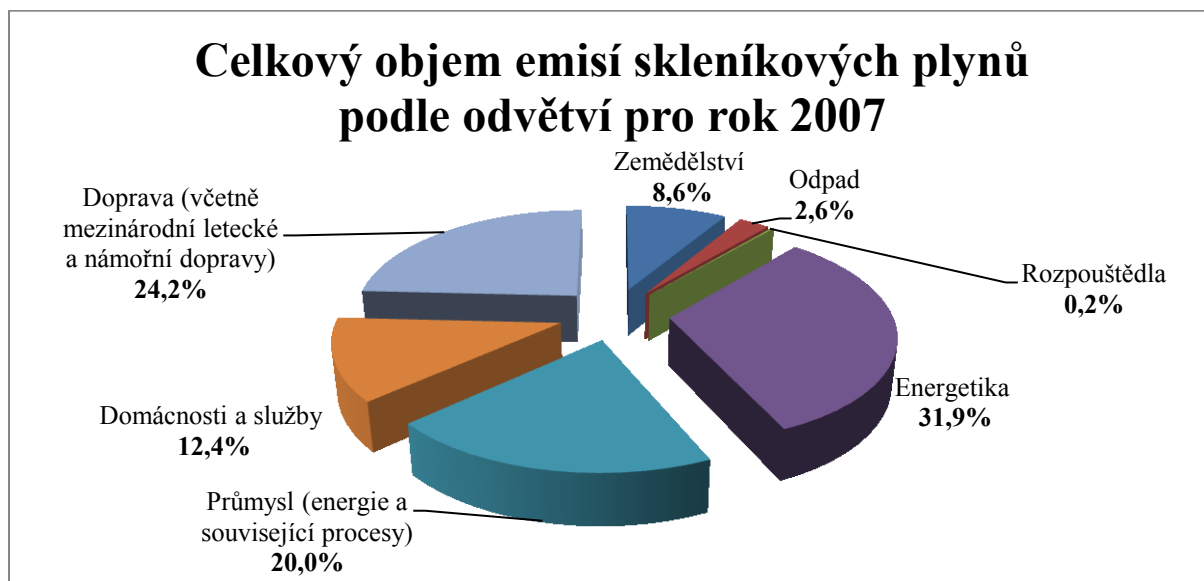
Tabulka je rozdělena do dvou období. První obchodovací období je od roku 2005 do roku 2007, kdy se obchodování s emisními povolenkami vztahuje na CO₂ ze zařízení, která slouží v teplárenském nebo energetickém průmyslu jako jsou např. koksovny, železárny, ropné rafinerie, ocelárny, papírny, cihelny a vápenky.

V druhém obchodním období 2008 - 2012 byly do obchodování s emisními povolenkami zahrnuty i emise N₂O. Došlo i k rozšíření hranice obchodování a do systému EU ETS bylo zahrnuto 27 členských států EU.

V současnosti je v systému obchodování zahrnuto cca 11 000 zařízení na území EU, které produkují přibližně 50 % veškerých emisí CO₂ a přibližně 40 % celkových emisí skleníkových plynů.

Na grafu (viz Graf 3.2) je ukázka, v jakém poměru se jednotlivá odvětví průmyslu a domácnosti podílely na produkci emise skleníkových plynů v roce 2007. Z grafu jasně vyplývá, že největším producentem skleníkových plynů je energetické odvětví, které přispělo k produkci skoro celými 32 % na celkovém množství znečištění. Nejmenším producentem je odvětví zabývající se výrobou rozpouštědel.

Graf 3.2: Celkový objem emisí skleníkových plynů podle odvětví pro rok 2007¹⁴

Novinkou od roku 2012 bude obchodování s povolenkami na emise z civilního letectví. Bude se to týkat všech leteckých společností, které proletí nad územím EU. Zavedení těchto povolenek je důsledkem rostoucího objemu leteckého odvětví a tím i stále se zvyšující znečištění ovzduší.

¹⁴ Zdroj: Vlastní zpracování podle EC.EUROPA.EU.

2007: v červnu roku 2007 byla Evropskou komisí zveřejněna **Zelená kniha**, která řeší problematiku změn klimatu. Primární potřebou je zavedení adaptačních opatření do politik na úrovni evropských členských států. Klade důraz na zajištění optimální výměny výzkumu, zkušeností a připomínek s adaptačními opatřeními v zemích EU.

2008: tento rok je spjat s přijetím tzv. **klimaticko-energetického balíčku**, který obsahoval řadu velice smělých cílů a návrhů. Jeden z cílů, je opět spojen s Kjótským protokolem, který zavazuje země EU ke snížení množství emisí skleníkových plynů minimálně o 20 % do roku 2020 oproti roku 1990. Balíček počítá se snížením podílu až o 30 %.

Dalším cílem je zvýšení podílu energie pocházející z obnovitelných zdrojů vůči celkovému množství spotřebované energie o 20 % také do roku 2020 a docílení podílu biopaliv minimálně 10 % na celkovém množství paliv, spotřebovaných v dopravě také do roku 2020. V rámci balíčku dochází k rozšíření obchodování s emisními povolenkami na všechny významné a celosvětově známé průmyslové znečišťovatele a je zavedeno větší množství dražeb.

2009: Komise zveřejňuje tzv. **Bílou knihu**, která navazuje na Zelenou knihu a definuje kroky nezbytné pro přizpůsobení se změnám klimatu. Zabývá se především využitím vhodných politických nástrojů a zlepšení a zintenzivnění mezinárodní spolupráce.

2011: vypracovala Komise návrh revize směrnice **Rady 2003/96/ES**. Hlavním důvodem zpracování návrhu revize je nižší sazba u zdrojů, které jsou silně znečišťující a příliš vysokou sazbou u biopaliv, jejichž dopad na ŽP je mnohem menší. Tento návrh byl mnohokrát kritizován a Výbor pro průmysl vydal doporučení, které by měly být ve směrnici přepracovány nebo zrušeny. Podrobně budou konkrétní doporučení rozebrány v kapitole 4 stejně jako návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES.

2013: k tomuto datu měl vstoupit v platnost návrh revize stávající směrnice **Rady 2003/96/ES**, která měla více sladit cíle EU týkající se snížení skleníkových plynů. Ovšem ani v roce 2013 nedošlo k přijetí této revize a stále se pracuje na jejím zdokonalení a sladění cílů EU ještě na vyšší úroveň.

3.2 Harmonizace v rámci jednotlivých zemí EU

V současné době má již každý členský stát ve svém daňovém systému zahrnutý ekologické daně. EDR v rámci jednotlivých členských zemí začala probíhat daleko dříve než na úrovni EU a to již na začátku 90. let, kdy byla první spotřební daň zavedena ve Finsku.

Zavádění ekologických daní v rámci členských zemí probíhalo ve dvou vlnách. První vlna byla v letech 1990 až 1993 a druhá vlna od roku 1998 až 2001. Ve většině případů se jednalo o nové daně, které zachovávaly princip výnosové neutrality, který neodmyslitelně k EDR patří.

První vlna zavádění ekologických daní (1990 - 1993):

- 1. Finsko:** zavedlo uhlíkovou daň v roce 1990, snaha o další implementaci ekologických daní do systému. EDR plně zachovávala princip výnosové neutrality, které bylo dosaženo snížením daně z příjmu a sociálního pojištění.
- 2. Norsko:** v roce 1991 zavedlo daň z CO₂ na minerální oleje. Vzhledem k vysoké zaměstnanosti nebyl kladen tak velký důraz na zachování principu výnosové neutrality, ale i přesto byla část z výnosu ekologických daní použita na snížení daně z příjmu, investic do úspor energie a k podpoře obnovitelných zdrojů.
- 3. Švédsko:** roku 1991 byla provedena velká daňová reforma, která byla daňově neutrální, tzn., že zvýšením ekologických daní muselo dojít ke snížení jiné daně.
- 4. Dánsko:** implementovalo do svého systému uhlíkovou daň z paliv v roce 1992. V roce 1994 poté provedla všeobecnou daňovou reformu, ve které zavedlo i postupné zvyšování energetického zdanění až do roku 2002.
- 5. Belgie:** na vybrané energetické produkty zavedla zdanění v roce 1993 s úmyslem, že příjem z těchto daní bude využit na snížení příspěvků na sociální zabezpečení placené zaměstnavatelem.

Druhá vlna zavádění ekologických daní (1998 - 2001):

- 1. Nizozemí:** již roku 1988 došlo k zavedení obecné daně na paliva. V roce 1996 implementovalo regulační energetickou daň a příjem z této daně byl domácnostem vrácen ve formě snížení daně z příjmu a zaměstnancům prostřednictvím redukce sociálního pojištění.
- 2. Rakousko:** provedlo v roce 1996 zavedení daně z energie a elektřiny. Část příjmů, které získalo zavedením této daně, využilo na podporu úspor z energie a na ochranu ŽP.

3. **Velká Británie:** od dubna 2001 zavedla daně, které se týkají klimatické změny tzv. „Climate Change Levy,“ kdy je 80 % zaplacených daní prominuto v případě, že společnost slíbí, že do dvou let sníží emise CO₂. Příjmy mohou být do společnosti vráceny také formou snížení dávek národního pojištění. Také zavedla daň na dovoz a těžbu stavebních surovin.
4. **Itálie:** 1998 včlenila do svého systému nové ekologické daně a následně provedla opětovné zavedení minerálních olejů dle obsahu uhlíku a způsobu jeho využití. Následovalo zavedení daně z uhlí a příjem z této daně byl přerozdělen formou snížení příspěvků na sociální zabezpečení a kompenzační opatření.
5. **Německo:** v letech 1999 - 2003 zde proběhla rozsáhlá EDR, v rámci které došlo k zavedení zdanění elektřiny, kdy příjem byl recyklován formou snížení příspěvků na sociální zabezpečení. V reformě bylo navrženo snížení daňové zátěže na práci a poté byly doloženy nové sazby spotřebních daní. V následujících letech vláda začala postupně odstraňovat daňové úlevy.
6. **Francie:** zde došlo ke vzniku a zavedení obecné daně z aktivit spojených se znečištěním až v roce 1999. Od roku 2001 přišlo nové zdanění energií a příjem slouží ke snížení zdanění práce pro zaměstnavatele, kteří mají ve svém pracovním řádu pouze 35 hodinový pracovní týden.¹⁵

V tabulce (viz Tab. 3.2) je ukázáno, jakou formou jsou ekologické daně vybírány v členských státech. Ve většině případů se jedná o uhlíkovou daň neboli daň z CO₂ nebo o daň z energie, která je také v mnoha státech častá.

¹⁵ Zdroj: ŠČASNÝ, Milan. *Ekologické daně* [online]. 2002 [26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=73&idkapitola=89>.

Tab. 3.2: Přehled ekologických daní spotřebního typu¹⁶

	Elektrická energie	Benzín	Nafta	Uhlí	Zemní plyn
Belgie	poplatek za energii	poplatek za energii	specifická spotřební daň		poplatek za energii
Dánsko	daň z energie a CO ₂	daň z energie	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂
Finsko	daň z energie, poplatek ze strategických zásob	daň z CO ₂	daň z energie, poplatek ze strategických zásob	daň z CO ₂ , poplatek ze strategických zásob	daň z CO ₂ , poplatek ze strategických zásob
Francie	místní a regionální daně	-	distribuční daň, odvody do podpůrného fondu	-	spotřební daň
Itálie	místní a regionální daně				místní a regionální daně
Nizozemí	regulační daň z energie	daň z energie a CO ₂ , poplatek ze strategických zásob	daň z energie a CO ₂ , poplatek ze strategických zásob	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂ , regulační daň z energie
Španělsko	obecní daň	-	-	-	obecní daň
Velká Británie	poplatek z nefosilních paliv	-	-	-	-
Švédsko	daň z energie	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂	daň z energie a CO ₂
SRN	spotřební daň	poplatek ze strategických zásob	poplatek ze strategických zásob	-	spotřební daň
Rakousko	spotřební daň	-	-	-	spotřební daň

3.3 Dílčí závěr kapitoly

V této kapitole bylo primárním cílem přiblížit kroky harmonizace týkající se ekologických daní v rámci EU i jednotlivých členských států.

V úvodu kapitoly byl vysvětlen pojem EDR a harmonizační kroky, který provedla EU v rámci celku. Harmonizační proces je časově náročná činnost a je tedy pochopitelné, že ač se EU o harmonizaci snaží už od počátku 60. let, velké množství kroků a směrnic bude v budoucnu potřeba ještě vytvořit a zdokonalit.

Harmonizace v rámci jednotlivých členských států, proto přišla daleko rychleji a k sladění s kroky EU došlo až schválením směrnice **Rady 2003/96/ES**, kdy již většina členských států měla nastaveny vlastní druhy ekologických daní. EU hlavně nastavila limity a kroky, které jsou úkolem do budoucna a směr jakým se harmonizace Evropy musí ubírat.

¹⁶ Zdroj: Vlastní zpracování podle MFČR.

Dílčím výsledkem kapitoly je tvorba teoretického zázemí pro další rozvoj směrnice **Rady 2003/96/ES**, která bude podrobně rozebrána v následující kapitole a pozornost bude zaměřena i na její návrh revize provedený Komisí.

4 Deskripce směrnice Rady EU a její revize

Nutnost stále se zvyšujících nároků na ochranu ŽP vyústila ve vydání směrnice Rady 2003/96/ES, která vyplnila mezeru v nedostatečné legislativě v oblasti ŽP v rámci EU. Cílem bylo zajistit fungování vnitřního trhu v oblasti energetických produktů a elektřiny a začlenění požadavků na ochranu ŽP v souladu s pravidly zavedenými Kjótským protokolem.

4.1 Směrnice Rady 2003/96/ES

Rada Evropské Unie přijala směrnici v Lucemburku dne 27. října 2003 a její oficiální název zní „*Směrnice Rady 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny.*“ Návrh směrnice vypracovala Komise a tento návrh byl zkontrolován a jednomyslně odhlasován Parlamentem EU a Hospodářským a sociálním výborem. V platnost směrnice vstoupila od 1. ledna roku 2004.

Důvodem zavedení směrnice Rady 2003/96/ES bylo zajistit fungování vnitřního trhu v oblasti energetických produktů, elektřiny a zavedení minimální daňové sazby na elektřinu a další energetické produkty včetně uhlí a zemního plynu. Upravuje možnosti daňových úlev a osvobození od daně. Byla zde provedena i revize minimálních sazeb minerálních olejů, které byly zavedeny již v roce 1992 a od té doby v této oblasti nedošlo k žádné změně.

Mezi další významné důvody pro zavedení směrnice je třeba vytyčit především tyto:

- neexistence minimálních daňových sazeb na elektřinu a jiné energetické produkty;
- závažné rozdíly mezi vnitrostátními úrovněmi zdanění energie uplatňované členskými státy;
- dodržení zásad a požadavků stanovených Kjótským protokolem.

Směrnice nahradila dvě směrnice vydané Radou a to směrnici Rady 92/81/EHS o harmonizaci struktury spotřebních daní z minerálních olejů a směrnici Rady 92/82/EHS o sbližování sazeb spotřebních daní z minerálních olejů, které byly do roku 2003 jediné legislativní úpravy, které se týkaly ochrany ŽP.

Směrnice Rady 92/82/EHS zavedla minimální sazby pouze na minerální oleje. V tabulce (viz Tab. 4.1) lze vidět jaká byla výše těchto minimálních sazeb.

Tab. 4.1: *Minimální sazby zavedené směrnicí Rady 92/82/EHS¹⁷*

Olovnatý benzín (v eurech na 1000 l)	337
Bezolovnatý benzín (v eurech na 1000 l)	287
Plynový olej (v eurech na 1000l)	245
Těžký topný olej (nafta) (v eurech na 1000 l)	13
LPG a metan (v eurech na 1000 kg)	100
Petrolej (v eurech na 1000 l)	245

Směrnice se stala pro ČR závaznou jejím vstupem do EU k 1. květnu roku 2004. ČR si vyjednala výjimky pro implementaci minimálních sazeb spotřebních daní pro pevná paliva, uhlí a zemní plyn určený k vytápění. Podle této výjimky musela ČR zavést minimální sazby daní u těchto produktů nejpozději do 1. ledna roku 2008.

4.2 Produkty upravené směrnicí Rady 2003/96/ES

Předmětem daně jsou „energetické produkty“ a jsou vymezeny v článku 2 daně směrnice. Jedná se o tyto produkty:

- rostlinné a živočišné oleje a jejich frakce, pokud mají být použity jako palivo nebo pohonná hmota (kód KN 1507 až 1518);
- černé uhlí, brikety, bulety a podobná tuhá paliva vyrobená z černého uhlí (kód KN 2701);
- hnědé uhlí, též aglomerované, kromě gagátu (kód KN 2702);
- koks a polokoks z černého uhlí, hnědé uhlí nebo rašeliny, též aglomerovaný, retortové uhlí (kód KN 2704);
- oleje a jiné produkty destilace vysokotepečných černouhelných dehtů (kód KN 2707);
- minerální oleje a oleje ze živičných nerostů v surovém stavu (kód KN 2709);
- minerální oleje a oleje ze živičných nerostů, jiné než surové (kód KN 2710);
- ropné plyny a jiné plynné uhlovodíky (kód KN 2711);
- vazelína, parafín, mikrokrystalický parafín, parafinový gáč, ozokerit, montánní vosk, rašelinový vosk, ostatní minerální vosky a podobné výrobky, získané synteticky nebo jiným způsobem i barevné (kód KN 2712);

¹⁷ Zdroj: Směrnice Rady 92/82/EHS.

- ropný koks, ropné živice a ostatní zbytky minerálních olejů nebo olejů ze živičných nerostů (kód KN 2713);
- živičné směsi na bázi přírodního asfaltu, přírodní živice, ropné živice, minerálního dehtu nebo minerální dehtové smoly (kód KN 2715);
- cyklické uhlovodíky (kód KN 2901 a 2902);
- výrobky z metanolu (metylalkoholu), které nejsou syntetického původu, pokud mají být použity jako palivo nebo pohonná hmota (kód KN 2905 00 11);
- mazací prostředky (kód KN 3403);
- antidetonační přípravky, proti klepání motoru (kód KN 3811);
- směsi alkylbenzenů a alkylnaftalenů (kód KN 3817);
- chemické výrobky a přípravky, pokud mají být tyto výrobky používány jako topné palivo nebo motorové palivo (kód KN 3824 90 99);
- elektrická energie (kód KN 2716).¹⁸

Kromě výše vyjmenovaných výrobků, jsou za předmět daně považovány i všechny uhlovodíky, kromě rašeliny, které jsou buď určeny k použití, prodeji nebo na topení. Tyto výrobky se poté zdaňují stejnou sazbou, jako obdobný energetický produkt.

Ve směrnici jsou vymezeny i produkty, které nejsou předmětem daně a na které se daná směrnice nevztahuje. Jde o:

- koncové zdanění palivového dřeva (kód KN 4401) a dřevěného uhlí (kód KN 4402);
- energetické produkty, které se používají pro jiné účely než jako motorové nebo topné palivo;
- elektřina používaná pro účely chemické redukce a v elektrolytických a metalurgických procesech;
- elektřina pokud činí více než 50 % nákladů výrobku;
- energetické produkty, které mají tzv. dvojí použití. Tzn. lze je použít jako topné palivo a také pro jiné účely.

¹⁸ Zdroj: Celní správa České republiky. *Vysvětlivky ke kombinované nomenklatuře Evropské Unie* [online]. 2011 [28. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/sazebni-zarazeni-zbozi/spolecny-celni-sazebnik-es/Vysvtlivky%20ke%20KN/c_13720110506cs00010397.pdf>.

4.3 Minimální sazby zdanění energetických produktů a elektřiny

Směrnice zavedla minimální sazby, které musí jednotlivé členské státy dodržovat. Stát si může stanovit odlišnou sazbu, nesmí být však nižší než minimální výše a musí být slučitelná s právními předpisy Společenství.

Odlišné sazby lze použít pro:

- odlišné sazby přímo vázané na jakost výrobku;
- odlišné sazby závislé na množstevních úrovních spotřeby elektřiny a energetických produktů, které jsou využívány k topení;
- místní veřejnou osobní dopravu i služby taxi, zdravotně postižené osoby, vozidla záchranné služby, ozbrojené síly a veřejnou správu;
- energetické produkty a elektřinu v závislosti zda slouží pro obchodní či neobchodní účely.

V následující tabulce (viz Tab. 4.2) jsou uvedeny minimální sazby, které musí každý členský stát stanovit pro zdanění pohonných hmot. Jak již bylo uvedeno, směrnice povoluje sazby vyšší nikoli však nižší.

Tab. 4.2: Minimální úrovně zdanění uplatnitelní na pohonné hmoty¹⁹

	1. ledna 2004	1. ledna 2010
Olovnatý benzín (v eurech na 1000 l)	421	421
Bezolovnatý benzín (v eurech na 1000 l)	359	359
Plynový olej (v eurech na 1000 l)	302	330
Petrolej (v eurech na 1000 l)	302	330
Zkapalněný plyn (LPG) (v eurech na 1000 l)	125	125
Zemní plyn (v eurech na gigajoule spalného tepla)	2,6	2,6

V této tabulce (viz Tab. 4.3) jsou uvedeny minimální sazby, které se uplatňují na pohonné hmoty používané pro průmyslové a obchodní účely.

¹⁹ Zdroj: Směrnice Rady 2003/96/ES.

Za průmyslové a obchodní účely se považují:

- zemědělské a zahradnické práce, chov ryb a lesnictví;
- stacionární motory;
- zařízení a stroje používané při stavbách, stavebně inženýrských pracích a veřejných pracích;
- vozidla určená k používání mimo veřejné cesty nebo pro vozidla, jež nejsou schválena k používání převážně na veřejných silnicích.

Tab. 4.3: *Minimální úrovně zdanění uplatnitelného na pohonné hmoty používané pro průmyslové a obchodní účely uvedené v čl. 8 odst. 2²⁰*

	1. ledna 2004
Plynový olej (v eurech na 1000 l)	21
Petrolej (v eurech na 1000 l)	21
Zkapalněný plyn (LPG) (v eurech na 1000 l)	41
Zemní plyn (v eurech na gigajoule spalného tepla)	0,3

V tabulce (viz Tab. 4.4) jsou uvedeny minimální sazby pro zdanění paliv a elektřiny. Vybrané členské státy, které k 1. lednu 2003 dostaly povolení uplatňovat poplatek pro topný olej, mohou současně nadále uplatňovat sníženou sazbu 10 eur za 1 000 l u vybraného výrobku. Tato výjimka je ovšem časově omezena a končí k 1. lednu roku 2007.

²⁰ Zdroj: Směrnice Rady 2003/96/ES.

Tab. 4.4: *Minimální úrovně zdanění uplatnitelného na palivo a elektřinu²¹*

	Obchodní účely	Neobchodní účely
Plynový olej (v eurech na 1000 l)	21	21
Těžký ropný olej (v eurech na 1000 l)	15	15
Petrolej (v eurech na 1000 l)	0	0
Zkapalněný plyn (LPG) (v eurech na 1000 l)	0	0
Zemní plyn (v eurech na gigajoule spalného tepla)	0,15	0,3
Uhlí a koks (v eurech na gigajoule spalného tepla)	0,15	0,3
Elektřina (v eurech na MWh)	0,5	1

Ze srovnání sazeb stanovených směrnicí Rady 92/82/EHS a sazeb stanovených směrnicí Rady 2003/96/ES je patrné, že došlo k nárůstu minimální sazby daně. Je to způsobeno zejména stále větším využitím těchto energetických produktů a elektřiny. Tudiž musí být neustále vyvíjen tlak na snižování spotřeby a použití těchto produktů. K růstu sazeb jistě přispěla i snaha dodržet pravidla přijatá Kjótským protokolem a potřeba zlepšení kvality ŽP.

4.4 Osvobození od daně

Existují tři způsoby, kdy je možné provést osvobození od daně. Osvobození může být provedeno buď:

- přímo;
- prostřednictvím rozlišení sazby;
- vrácení celé částky daně nebo její části.

Přesné vymezení energetických produktů a druhů elektřiny, které si mohou jednotlivé členské státy osvobodit je vymezeno ve směrnici.

Mezi nejvýznamnější případy patří osvobození:

- energetických produktů a elektřiny, která slouží k výrobě elektřiny;
- energetických produktů, které slouží jako pohonné hmoty pro létání, kromě rekreačního létání;

²¹ Zdroj: Směrnice Rady 2003/96/ES.

- energetických produktů sloužící jako pohonná hmota pro plavby po vodách Společenství, kromě rekreačních plavidel;
- elektřiny pocházející z větrné energie, sluneční energie, energie vln a přílivu a geotermální energie;
- elektřiny vyrobené ve vodních elektrárnách, z biomasy, z emisí metanu, z palivových článků;
- energetických produktů a elektřiny, která se využívá pro kombinovanou výrobu elektrické energie a tepla;
- energetických produktů a elektřiny pro přepravu osob a zboží po železnici, metrem, tramvaji nebo trolejbusem;
- zemního plynu a LPG používané jako pohonné hmoty;
- pohonných hmot využitých při výrobě, vývoji, zkoušení a údržbě letadel a lodí;
- energetických produktů a elektřiny používané pro zemědělské a zahradnické práce, při chovu ryb a v lesnictví.

Směrnice umožňuje členským státům, které dodržují minimální sazby pro jednotlivé podniky, snížit si daň z energetických produktů a elektřiny. V případě energetických produktů se jedná o produkty využívané na topení nebo jako pohonná hmota pro stacionární motory a pro zařízení a stroje použitelné při stavbách a veřejných pracích.

Rozlišují se tzv. **energeticky náročné podniky**, za které se považují podniky, jejichž nákupy za energetické produkty a elektřinu činily minimálně 3 % hodnoty produkce nebo pokud splatná daň činí alespoň 0,5 % přidané hodnoty. Přidanou hodnotou se myslí celkový obrát, který podléhá DPH včetně vývozu snížený o celkové nákupy a podléhající DPH včetně dovozu.

Druhým případem jsou tzv. **energeticky nenáročné podniky**. Jde o podniky, které si mohou svoji daňovou povinnost z energetických produktů a elektřiny snížit až o 50 % a tyto produkty používají k obchodním účelům.

V případě jakéhokoliv druhu osvobození je ovšem nutné, aby členské státy v prvním roce platnosti směrnice nejpozději do 31. prosince 2004 a poté každých 12 měsíců předložily Komisi plán, jak budou snižovat úroveň zdanění a způsob uplatňování osvobození.

4.5 Výjimky pro jednotlivé členské státy

Jak již bylo zmíněno v této kapitole, vybrané členské státy vyjednaly povolení a mohou pokračovat v uplatňování nižší úrovně zdanění, než jsou směnicí povolené minimální sazby nebo osvobození od daně. Tyto výjimky byly ovšem vyjednány pouze na přechodné období a platnost skončila dne 31. prosince 2006 nebo konkrétním dnem určeným ve směrnici. Směrnice navíc umožnila prodloužit stanovenou lhůtu až do 1. ledna roku 2007 pro členské státy, které měly problémy s uplatňováním minimálních sazeb, ale jen v případě, kdy nebyl předpoklad výrazného ohrožení a narušení hospodářské soutěže.

Španělsko: využilo přechodné období k úpravě své úrovně zdanění plynového oleje, který je využíván jako pohonná hmota. Do 1. ledna 2007 musela být výše zdanění stanovena na 302 eur za 1000 l a do 1. ledna roku 2012 musela úroveň dosáhnout výše 330 eur za 1000 l. Od 1. ledna 2010 do 1. ledna 2012 mohlo Španělsko u plynového oleje používaného jako pohonná hmota k obchodním účelům uplatnit odlišnou sazbu, ale zdanění nesmělo být nižší než 302 eur za 1000 l. Tuto zvláštní sazbu lze uplatnit i u automobilů taxislužby.

Dále Španělsko uplatňovalo osvobození u LPG používaného jako pohonná hmota pro vozidla veřejné dopravy a taxislužby.

Rakousko: mělo vyjednané obdobné podmínky stejně jako Španělsko v oblasti plynového oleje a v případě osvobození navíc uplatnila osvobození pro zemní plyn a metan.

Lucembursko: využilo přechodného období do 1. ledna 2009 pro vnitrostátní úpravu plynového oleje využívaného jako pohonná hmota na minimální úroveň 302 eur za 1000 l a do 1. ledna roku 2012 musela minimální výši zdanění zvýšit na 330 eur za 1000 l. Dále mohlo do 31. prosince 2009 u plynového oleje využívaného jako pohonná hmota pro obchodní účely využít zvláštní sazbu daně, její úroveň ovšem nesměla klesnout pod 272 eur za 1000 l.

Lucembursko taktéž uplatňovalo do 31. prosince 2006 osvobození pro LPG, zemní plyn a metan a pro vozidla místní veřejné osobní dopravy a sníženou sazbu daně u těžkého topného oleje.

Portugalsko: dostalo výjimku využít nižší úroveň zdanění na energetické produkty a elektřinu spotřebovanou v autonomních oblastech Azory a Madeira z důvodu snížení dopravních nákladů, které vznikají navíc kvůli ostrovnímu umístění těchto oblastí.

Dále se mu dostalo možnosti využít přechodné období a do 1. ledna roku 2009 upravit zdanění plynového oleje, který slouží svojí povahou jako pohonná hmota na minimální úroveň 302 eur za 1000 l. Další přechodné období trvalo do 1. ledna 2012, kdy se výše

zdanění stanovila minimálně na 330 eur za 1000 l. Navíc Portugalsko uplatilo osvobození LPG, zemního plynu a metanu, který je využíván pro místní veřejnou osobní dopravu a úplné nebo částečné osvobození elektřiny a to až do 1. ledna 2010.

Řecko: smělo uplatňovat sazby o 22 eur na 1000 l nižší, než jsou minimální sazby stanovené směrnicí a to na plynový olej používaný jako pohonná hmota a na benzín, jehož spotřeba se uskutečnila ve správních jednotkách Lesbos, Kyklady, Samos a Dodekanésos a na ostrovech nacházejících se v Egejském moři, kterými jsou Thasos, Skyros, Samothraké a Severní Sporady.

V přechodném období do 1. ledna 2010 muselo změnit systém zdanění elektřiny, který do té doby spočíval ve zdaňování elektřiny na vstupu, aby došlo ke zdanění elektřiny na výstupu, a dosažení minimální výše sazby stanovené směrnicí na zdanění benzínu. Řecko uplatňovalo osvobození u LPG a metanu určeného pro průmyslové účely a u spotřebních daní z minerálních olejů určených jako pohonná hmota k pohonu služebních vozidel úřadu předsedy vlády a státních policejních sil vše do 31. prosince 2006.

Francie: dostala výjimku do 1. ledna 2009, do kdy mohla uplatnit částečné nebo úplné osvobození od daně a snížení sazby u energetických produktů a elektřiny, která je využívána státem, regiony, obcemi a ostatními veřejnoprávními subjekty, pokud jde o činnosti, které souvisejí s výkonem jejich činnosti. Dále do 1. ledna 2009 upravila vnitrostátní systém zdanění elektřiny, aby od tohoto data splňovala minimální sazby daně směrnicí.

Do 1. ledna 2005 uplatňovala odlišné sazby na motorovou naftu, k jejichž spotřebě dochází v užitkových vozidlech, nicméně výše sazby nesměla být nižší než 380 eur na 1000 l. Osvobození uplatnila u spotřebních daní z plynů, které jsou používány jako pohonná hmota pro veřejnou dopravu, pro sběr odpadu a u spotřebních daní z těžkých topných olejů používaných jako palivo při výrobě oxidu hlinitého a to v pouze v oblasti Gardanne.²²

Všechny a mnohé další výjimky, které byly ve směrnici vyjednány, měly ovšem pouze omezenou platnost a veškeré členské státy mají povinnost postupně snižovat rozdíly mezi jejich vnitrostátním zdaněním a minimálními sazbami stanovenými ve směrnici. Pokud by rozdíl mezi vnitrostátním zdaněním a úrovní stanovenou směrnicí nepřekročil rozdíl 3 %, může členský stát tuto výjimku plně využívat až do konce stanoveného období.

²² Zdroj: Směrnice Rady 2003/96/ES.

4.6 Revize směrnice Rady 2003/96/ES

První myšlenky na revizi směrnice Rady 2003/96/ES se objevily již v roce 2009 v Komisi i mezi jednotlivými členskými státy. Hlavním důvodem pro provedení revize byla především koordinace směrnice s cíli danými EU na postupné snižování emisí skleníkových plynů i mimo rámec systému EU ETS. Systém EU ETS je definován ve směrnici **Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES** a ve směrnici **Evropského parlamentu a Rady 2009/29/ES**.

4.6.1 Návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES

Konkrétní podoby nabyl návrh až 13. dubna 2011, kdy předložila Komise COM (2011) 196 v konečném znění „*Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny*“.

V revizi si Komise vytyčila sladění cílů EU, mezi které patří:

- zajištění jednotného zacházení s vybranými zdroji energie, aby byly zaručeny rovné podmínky mezi jednotlivými spotřebiteli těchto energií a neexistovala závislost mezi používanými zdroji energie;
- upravit systém zdanění obnovitelných energií;
- zdaňovat CO₂;
- snížit emise skleníkových plynů v rámci systému EU ETS.

Návrh počítal se zvyšováním minimálních sazeb ve třech fázích (2013, 2015, 2018). Mezi nejdůležitější navrhované změny patří rozlišení mezi zdaněním energie, která je přímo spojena s emisí CO₂ a všeobecné zdanění spotřeby energie. Zdanění CO₂ má být založeno na referenčních emisních faktorech CO₂, zatímco všeobecné zdanění spotřeby na výhřevnosti energetických produktů a elektřiny. Této dani se přezdívá „uhlíková daň“ dle zdanění CO₂.

V tabulkách (viz Tab. 4.5, Tab. 4.6, Tab. 4.7, Tab. 4.8) jsou uvedeny sazby, které navrhuje zavést Komise na jednotlivé druhy energií, aby došlo k efektivnějšímu a spravedlivějšímu způsobu zdanění energií a elektřiny.

Tab. 4.5: *Minimální úrovně zdanění použitelné od 1. ledna 2013 na pohonné hmoty²³*

	Zdanění v souvislosti s CO₂	Všeobecné zdanění spotřeby energie	Všeobecné zdanění spotřeby energie	Všeobecné zdanění spotřeby energie
	1. leden 2013	1. leden 2013	1. leden 2015	1. leden 2018
Benzín	20 EUR/t CO ₂	9,6 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ
Plynový olej (nafta)	20 EUR/t CO ₂	8,2 EUR/GJ	8,8 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ
Petrolej	20 EUR/t CO ₂	8,6 EUR/GJ	9,2 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ
Zkapalněný plyn (LPG)	20 EUR/t CO ₂	1,5 EUR/GJ	5,5 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ
Zemní plyn	20 EUR/t CO ₂	1,5 EUR/GJ	5,5 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ

Tab. 4.6: *Minimální úrovně zdanění použitelné od 1. ledna 2013 na pohonné hmoty
používané pro účely stanovené v čl. 8 odst. 2²⁴*

	Zdanění v souvislosti s CO₂	Všeobecné zdanění spotřeby energie
Plynový olej (nafta)	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Petrolej	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Zkapalněný plyn (LPG)	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Zemní plyn	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ

Tab. 4.7: *Minimální úrovně zdanění použitelné od 1. ledna 2013 na paliva²⁵*

	Zdanění v souvislosti s CO₂	Všeobecné zdanění spotřeby energie
Plynový olej (nafta)	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Těžký topný olej	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Petrolej	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Zkapalněný plyn (LPG)	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Zemní plyn	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ
Uhlí a koks	20 EUR/t CO ₂	0,15 EUR/GJ

Tab. 4.8: *Minimální úrovně zdanění použitelné od 1. ledna 2013 na elektřinu²⁶*

	Zdanění v souvislosti s CO₂	Všeobecné zdanění spotřeby energie
Elektřina		0,15 EUR/GJ

²³ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.²⁴ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.²⁵ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.²⁶ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.

Tyto sazby navrhla Komise za účelem snížení diskriminačních prvků zdanění vůči různým energetickým zdrojům. Díky zdanění jednotlivých energií dle obsahu a ne objemu, jako je tomu doposud ve směrnici Rady 2003/96/ES lze zajistit větší objektivnost a spravedlnost při zdanění.

V tabulce (viz Tab. 4.9) lze vidět srovnání zdanění, které je stále aktuální a je stanoveno směrnicí Rady a výši míry zdanění v případě přijetí návrhu Komise. Největší nárůst zdanění je viditelný u LPG a zemního plynu především z důvodu, že tyto zdroje energie nepochází z obnovitelných zdrojů, což se neslučuje s cílem EU, která usiluje o zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na trhu. Komise navrhovala zrušit osvobození u LPG a zemního plynu využívaného jako pohonná hmota nejpozději do roku 2023.

Jedním z negativních dopadů nového návrhu sazeb je vyšší zdanění nafty oproti benzínu. Tato skutečnost bude dále rozebrána v následující podkapitole 4.6.2.

Tab. 4.9: *Porovnání zdanění pohonných hmot dnes a v budoucnu²⁷*

	Současná sazba	1. ledna 2013	1. ledna 2015	1. ledna 2018
Benzín (EUR/1000 l)	359	359	359	359
Nafta (EUR/1000 l)	330	359	382	412
Petrolej (EUR/1000 l)	330	350	370	386
LPG (EUR/1000 kg)	125	125	311	501
Zemní plyn (EUR/GJ)	2,6	2,6	6,6	10,8

4.6.2 Stanovisko Výboru pro průmysl

Ačkoliv se návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES mohl zdát dostatečný, ihned po jeho zveřejnění se objevila řada protiargumentů, které nešlo přehlédnout. Hlavním předmětem konfrontace týkající se změny směrnice bylo zvýšení zdanění nafty, jelikož při jejím spalování dochází k větší produkci CO₂ než je tomu v případě benzínu. Největší vlna nevole přišla z Německa, které je velkým producentem naftových automobilů. Jejich největší obavou

²⁷ Zdroj: Vlastní zpracování dle prezentace „Revision of the EU Energy Tax Directive. Technical Press Briefing“.

je skutečnost, že cena nafty se odráží v cenách automobilů a tím by docházelo k růstu cen výrobků.

Samotný mluvčí Komise veškeré obavy nevyvrátil a nepřímou je potvrdil, ale jako argument uvedl, že hlavním záměrem není zvyšování cen výrobků, ale pouze sjednocení všech paliv na stejnou úroveň a stejným způsobem zdanění.

Neefektivnost byla spatřena i v názoru Komise, že zavedení zdanění CO₂ povede ke snížení emisí skleníkových plynů. Také fixní část zdanění CO₂ ve výši 20 eur za tunu CO₂ je předmětem diskuze, jelikož v době vypracování návrhu se na trhu s emisními povolenkami obchodovalo za cca 17 euro za tunu CO₂.

V důsledku těchto protichůdných názorů na návrh Komise vydal Výbor pro průmysl 7. února roku 2012 v čele s navrhovatelem Belé Kovácsem stanovisko, ve kterém vyjádřil řadu pozměňovacích návrhů na revizi směrnice Rady 2003/96/ES.

V úvodu svého hodnocení návrhu vyzdvihl záměr Komise sladit cíle EU v otázce týkající se klimatu a energetiky. Naopak zde byla vyslovena obava, že chystaná revize může mít při současné podobě návrhu dopad na samostatnost daňových systémů členských států v oblasti zdanění energie.

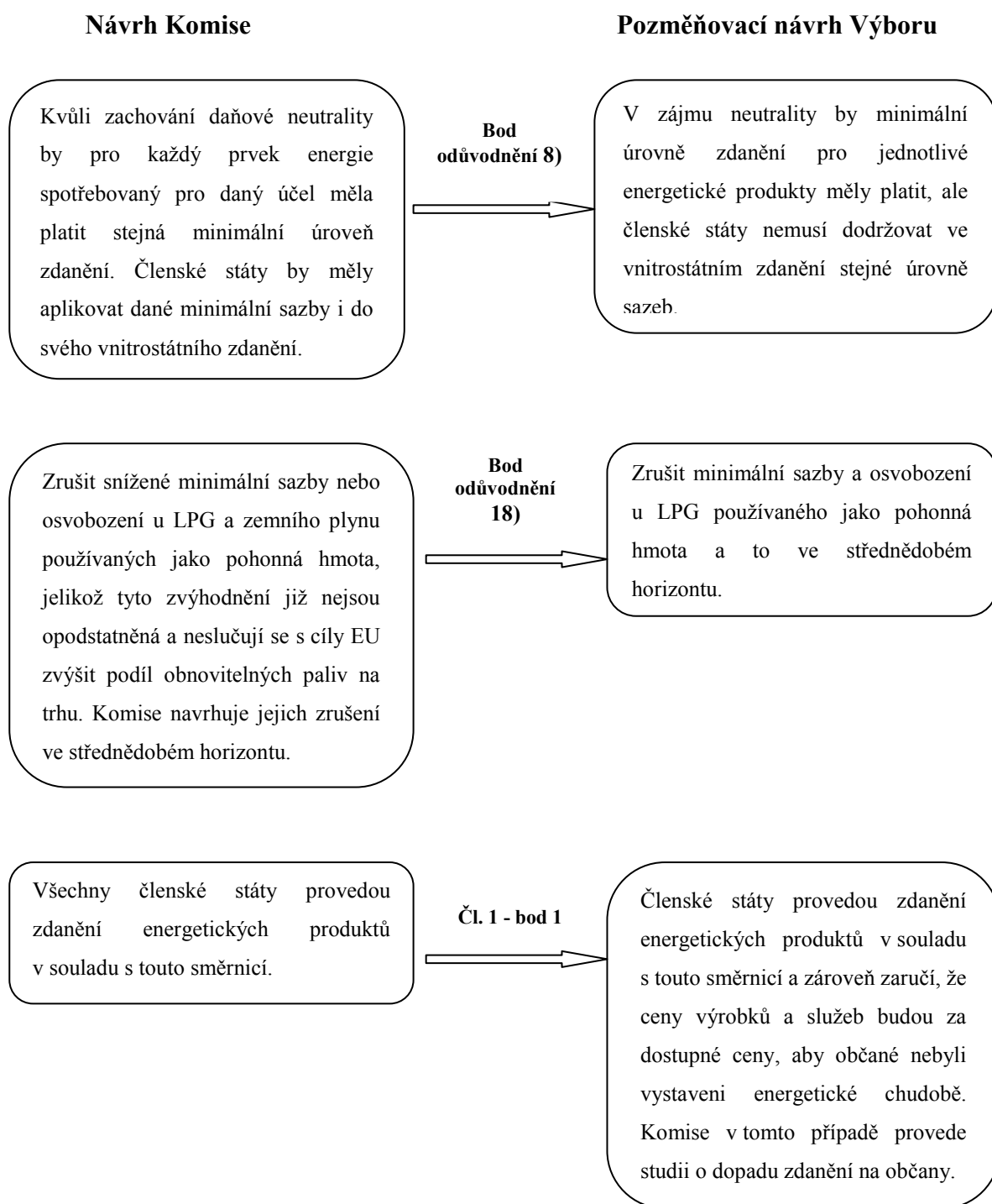
Základní body, které jsou podle Výboru pro průmysl nedostatečné, jsou tyto:

- mělo by dojít k podrobné analýze dopadů daného návrhu na všechna průmyslová a podnikatelská odvětví jednotlivých členských států;
- návrh dostatečně nezohledňuje průmyslovou politiku;
- minimální sazby byly naposledy stanoveny v roce 2003 a je nutné provést zohlednění inflace; ovšem v případě zvýšení minimálních sazeb by byly členské státy zbaveny budoucí kontroly nad úrovní minimálních sazeb;
- obava ze zvýšení cen uhlí, zemního plynu, topného oleje a hlavně nafty; mělo by to negativní dopad na zvýšení cen tepla a veškerých výrobků, které jsou vyráběny průmyslově, a zvýšení by se promítlo do cen placených konečnými spotřebiteli;
- je omezena volnost členských států v důsledku čehož by došlo ke zvýšení nákladů na energii a paliv v oblastech zemědělství, zahradnických prací, chovu ryb a lesnictví;
- vyšší zdanění nafty, která je ovšem energeticky účinnější a jejím používáním se produkuje menší množství CO₂ než je tomu v případě benzínu.

Výbor pro průmysl vypracoval na základě zjištěných nedostatků sérii doporučení, které by měla Komise v návrhu přepracovat, aby byla optimalizace cílů v rámci EU co

nejefektivnější. Pozměňovacích návrhů je uvedeno 33 a nejvýznamnější jsou znázorněny na následujícím schématu (viz Schéma 4.1).

Schéma 4.1: *Vybrané pozměňovací návrhy Výboru pro průmysl*²⁸

²⁸ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.

U energetických produktů využívaných jako palivo a elektřina u domácností nebo organizací, které se z pohledu státu považují za dobročinné. Lze v tomto případě omezit osvobození nebo snížení zdanění. Pokud dojde ke kombinovanému použití, uplatní se zdanění úměrné typu použití. V případě, že je některý typ používání zanedbatelný, může být považován za nulový.

**Čl. 15 – odst. 1
– písmeno h**

U elektřiny, zemního plynu, uhlí, pevný paliv a dalších produktů, které se využívají jako palivo nebo elektřina v domácnostech a organizacích, které jsou z pohledu státu považovány za dobročinné. Lze v tomto případě omezit osvobození nebo snížení zdanění. Pokud dojde ke kombinovanému použití, uplatní se zdanění úměrné typu použití. V případě, že je některý typ používání zanedbatelný, může být považován za nulový.

Členské státy mohou uplatňovat až nulovou úroveň zdanění energie, týkající se zdanění energetických produktů a elektřiny používaných pro zemědělské a zahradnické práce, při chovu ryb a v lesnictví. Uživatelé, kteří uplatní tyto snížení sazby, musí zajistit vyšší energetickou účinnost, které bylo dosaženo a musí odpovídat energetické účinnosti, které by bylo dosaženo v případě, že by byly uplatňovány standardní minimální sazby EU.

Čl. 15 – odst. 5

Členské státy si mohou uplatnit až nulovou úroveň zdanění na energetické produkty a elektřinu, která se využívá pro zavlažování, zemědělské a zahradnické práce, při chovu ryb a v lesnictví.

Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedené v čl. 2 odst. 5 (jde o přijímání kódu kombinované nomenklatury) je svěřena Komisi na dobu neurčitou.

Čl. 27 – odst.

Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedené v čl. 2 odst. 5 je svěřena Komisi na dobu pěti let.

Každých pět let poprvé do konce roku 2015 musí Komise předložit Radě zprávu, jak pokračuje uplatňování směrnice a případné návrhy, které je nutné v návrhu pozměnit.

Čl. 29 – odst.

Každých pět let poprvé do konce roku 2015 musí Komise předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o průběhu uplatňování směrnice a jeho dopadu na hospodářství a blahobyt občanů EU. V případě nezbytné revize směrnice, je Komise nucena předložit konkrétní návrhy, které je nutno ve směrnici přepracovat.

Celkem sedm bodů navrhuje Výbor pro průmysl vypustit a nadále je ve směrnici neuvádět. Mezi pozměňovacími návrhy je i návrh na změnu minimálních sazeb. Výbor navrhuje snížit zdanění CO₂, které má být založeno na referenčních emisních faktorech CO₂ z 20 EUR/t CO₂ na 12 EUR/t CO₂ u všech zdrojů energie kromě zemního plynu. Nutnost snížení je zdůvodněna zohledněním situace na trhu s emisními povolenkami, kde se obchoduje za mnohem nižší částky než je 20 EUR/t CO₂ a tato částka tudíž není relevantní.

V tabulce (viz Tab. 4.10) je uvedena poslední navrhovaná změna, kterou by Komise měla provést a to snížení zdanění všeobecné spotřeby u zemního plynu pouze na 1 EUR/GJ.

Tab. 4. 10: *Pozměňovací návrh Výboru pro průmysl u zdanění zemního plynu*²⁹

Návrh Komise				
Zemní plyn	20 EUR/t CO ₂	1,5 EUR/GJ	5,5 EUR/GJ	9,6 EUR/GJ
Pozměňovací návrh				
Zemní plyn	20 EUR/t CO ₂	1 EUR/GJ	1 EUR/GJ	1 EUR/GJ

Výbor se rozhodl u zemního plynu ponechat zdanění dle CO₂ ve výši 20 EUR/t CO₂, jelikož se jedná o čisté palivo, které nemá problém se současnými ani budoucími emisními limity. Co se týče snížení všeobecného zdanění spotřeby u zemního plynu, příčinou je především podpora využívání alternativních paliv v dopravě.

Ačkoliv Výbor navrhl snížení minimální úrovně u zemního plynu, u nafty žádnou změnu ani výrazné snížení nenavrhl, i přesto že výše zdanění nafty zvedla největší vlnu diskuse.

²⁹ Zdroj: Vlastní zpracování dle COM (2011) 169 v konečném znění.

Všechny pozměňovací návrhy ovšem k 1. lednu roku 2013 Komise do návrhu nezpracovala a ani účinnosti revize směrnice Rady 2003/96/ES k tomuto datu nenabyla. Revize je stále ve fázi vyjednávání, přepracování a schvalování a není dosud jisté, kdy skutečně k přijetí dojde.

4.7 Dílčí závěr kapitoly

V kapitole bylo záměrem vytyčit stěžejní body směrnice Rady 2003/96/ES. Co je předmětem daně, jaké energetické produkty lze osvobodit od zdanění, minimální sazby, které Komise zavedla a výjimky, které si vyjednaly jednotlivé členské státy na přechodné období, aby zmírnily dopad na průmysl a jednotlivá energetická odvětví související se zavedením minimálních sazeb.

V důsledku dlouhodobě nerevidované směrnice se Komise v roce 2011 rozhodla vypracovat návrh revize směrnice Rady 2003/96/ES, kde navrhla nový způsob zdanění elektřiny a energie ve dvou složkách. Této nové dani se také přezdívá „uhlíková daň“ jelikož jedna ze složek zdanění se týká zdanění dle množství CO₂.

Mezi největší přínosy je nutno zahrnout objektivnější přístup ke zdanění a snaha zvýhodnit energie pocházející z obnovitelných zdrojů, která jsou šetrnější k ŽP.

Objevila se i řada odpůrců, kteří návrh kritizovali a považovali ho za nedostatečně propracovaný. Na základě těchto stížností vydal v roce 2012 Výbor pro průmysl sérii doporučení a pozměňovacích návrhů, na které by se Komise měla zaměřit a zohlednit a přepracovat je ve svém návrhu.

Návrh počítal se účinností od 1. ledna 2013. K tomuto datu ovšem revize účinnosti nenabyla, nedošlo ani k zohlednění doporučení daných Výborem a není ani zřejmá předpokládaná doba, kdy by k nabytí účinnosti mělo dojít.

5 Analýza působení ekologických daní v České republice

Ekologické daně v ČR jsou poměrně novou záležitostí. Ač myšlenky na vytvoření legislativního rámce, který by upravoval zdanění energeticky náročných produktů a elektřiny, se datují už na počátek 90. let minulého století, k samotné realizaci došlo až v roce 2008.

V důsledku přijetí ekologických daní mnohem později ve srovnání se zbytkem EU byla ČR v roce 2007 na čtvrtém místě v množství vyprodukovaných skleníkových plynů.

Tato kapitola se zaměří na vývoj EDR v ČR, na zdanění a růst spotřeby jedné z nejfrekventovaněji využívané suroviny a tou je zemní plyn a bude provedeno zhodnocení ekologické situace v ČR.

5.1 Provedení EDR v ČR

EDR je klíčovým prvkem, který je nutné zavést do daňového systému každé členské země. Je to hybný prvek, kterým lze zvýšit inovace a nastartovat investice po moderních a ekologicky efektivních technologických postupech. Jedním z pozitivních přínosů zavedení EDR je zvýšení konkurenceschopnosti podniků v dané zemi s ostatními výrobci a výrobními podniky v celém Společenství.

Mezi výhody EDR patří snížení množství vypouštěných skleníkových plynů do ovzduší a tím lepší ŽP pro celou společnost a zachování ŽP i pro budoucí generace. Proto i ČR chtěla zajistit všechny možnosti, které povedou ke zlepšení ŽP.

V ČR se poprvé o EDR začalo uvažovat již v roce **1992**. V tomto období začalo docházet k implementaci ekologických daní do daňových systémů velkého množství členských států. Tohoto roku ovšem zůstalo pouze u myšlenky a žádné další návrhy ani kroky vedoucí k začátku prací na vytváření legislativního rámce týkajícího se ekologických daní dále nedošlo.

1997 – 1999: v tomto časovém úseku je vidět první reálná snaha o zdanění některých energeticky náročných zdrojů. V rámci legislativního plánu ČR měl být v 2. pololetí roku 1999 předložen návrh, jehož záměrem bylo položení reálného záměru na vytvoření zákona o ekologických daních. Tento úkol byl ovšem přeformulován z návrhu zákona pouze na vytvoření návrhu na postupnou ekologizaci našeho daňového systému a navíc byla zrušena legislativní váženost úkolu pouze na nelegislativní.

2000 – 2001: vláda v tomto období přijala návrh nové koncepce EDR. Návrh byl ale odmítnut a to především klíčovými resorty skládající se z Ministerstva dopravy, Ministerstva zemědělství, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu. Hlavním důvodem odmítnutí návrhu danými ministerstvy byly nejasnosti ve způsobu kompenzace u skupin obyvatel a v zemědělství s nízkými příjmy.

2002 – 2004: délka příprav pro vydání zákona týkající se ekologických daní se stále prodlužovala, a proto vláda v roce 2002 vydala programové prohlášení, ve kterém se zavázala, že bezodkladně po vydání tohoto prohlášení učiní kroky k zahájení činnosti na tvorbě EDR.

Tento úkol byl svěřen Ministerstvu ŽP, které do konce srpna roku 2004 mělo předložit nový návrh konceptu EDR. Lhůta byla prodloužena do 30. listopadu, ale ani tento termín nebyl dodržen a opětovným posunutím byl konečný datum stanoven na 31. 3. 2006.

2004 – 2006: konečně v říjnu roku 2005 Ministerstvo ŽP dokončilo Koncept EDR. Ministerstvo financí dokument prozkoumalo a v rámci připomínkového řízení navrhlo několik zlepšení. Toto řízení bylo ukončeno v prosinci roku 2005. Po složitém procesu vyjednávání mezi Ministerstvem ŽP a financí došlo k zaslání návrhu vládě k projednání.

V roce **2007** vláda tento návrh projednala a uložila další kroky, které musí jednotlivá ministerstva v souvislosti s následnou realizací EDR provést.

Současně se vstupem do EU, který se uskutečnil 1. května 2004, se pro ČR stala směrnice Rady 2003/96/ES závaznou. ČR vstupem do EU musela implementovat směrnici do svého právního rámce, ale vyjednala si výjimku na pevná paliva, elektřinu a zemní plyn určený pro vytápění a aplikaci minimálních sazeb daných směrnicí mohla provést až k **1. lednu roku 2008**.

ČR přijala zákon, ve kterém implementovala směrnici a stanovila minimální sazby zdanění pro zemní plyn, pevná paliva a elektřinu. Zákon byl schválen 19. září roku 2007 a vstoupil v platnost k 1. lednu roku 2008 jako **zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů**, který je tvořen částí čtyřicet pět, čl. LXXII daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, dále částí čtyřicátou šestou, čl. LXXIII daň z pevných paliv a také částí čtyřicátou sedmou, čl. LXXIV daň z elektřiny. V současnosti se jedná o jediný zákon, který upravuje ekologické daně na území ČR.

Bohužel ČR nenaplnila hlavní princip EDR, který uvádí, že každá EDR musí být příjmově neutrální. Ačkoliv byla provedena novelizace zákona o sociálním pojištění s účinností od roku 2009, ve které došlo ke snížení sociálního pojištění u zaměstnavatelů o 1 % (z původních 26 % na 25 %) a sociálního pojištění zaměstnanců o 1,5 % (z původních

8 % na 6,5 %) nebyl princip naplněn, jelikož příjem činil 2,4 mld. Kč místo předpokládaných 4,3 mld. Kč. Tedy příjem z ekologických daní byl nižší než výše snížení sociálního pojištění.

5.2 Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů

Daň ze zemního plynu je upravena v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který vstoupil v platnost k 1. lednu roku 2008. Tento zákon definuje základní charakteristiky, kterými jsou předmět daně, plátce, základ a sazba daně a osvobození.

Předmětem daně ze zemního plynu jsou:

- zkapalněný zemní plyn (kód KN 2711 11);
- ostatní plyn v plynném stavu (kód KN 2711 29);
- zemní plyn v plynném stavu (kód KN 2711 21);
- svítiplyn, vodní plyn, generátorový plyn a podobné plyny, kromě ropných plynů (kód KN 2705).

U daně ze zemního plynu vzniká povinnost přiznat a zaplatit daň dnem dodání plynu konečnému spotřebiteli (kterého představují domácnosti, nebo průmyslové podniky) dodavatelem. Tímto dodavatelem se myslí fyzická nebo právnická osoba. Nejznámějšími dodavateli zemního plynu v ČR jsou E.ON, RWE, Pražská plynárenská, Bohemia Energy atd.

Základem daně je množství plynu v MWh spalného tepla. V tabulce (viz Tab. 5.1) jsou uvedeny sazby stanovené pro jednotlivé druhy plynu. Největší mírou zdanění je v současné době zatížen ostatní plyn v plynném stavu, svítiplyn, vodní plyn a ostatní ropné plyny. Naopak zdanění zemního plynu ať už v plynné nebo zkapalněné podobě je zatíženo nejnižší sazbou, která bude v dalších obdobích vzrůstat. Důvodem tak nízké sazby je nízká hodnota emisí vypouštěná při využití do ovzduší. Nárůst výše zdanění u zemního plynu je způsobem především plány do budoucna, které počítají se zvyšováním podílu využití zemního plynu, jako ekologicky šetrnější palivo v porovnání např. s naftou.

Tab. 5.1: Sazby daně ze zemního plynu a některých dalších plynů³⁰

Kód nomenklatury	Období	Sazba v Kč/MWh	Účel
2711 29, 2705	-	264,8	dodání konečnému spotřebiteli
2711 11, 2711 21	1. 1. 2008 - 31. 12 2011	0	dodání konečnému spotřebiteli
2711 11, 2711 21	1. 1. 2012 - 31. 12 2014	34,2	dodání konečnému spotřebiteli
2711 11, 2711 21	1. 1. 2015 - 31. 12 2017	68,4	dodání konečnému spotřebiteli
2711 11, 2711 21	1. 1. 2018 - 31. 12 2019	136,8	dodání konečnému spotřebiteli
2711 11, 2711 21	od 1. 1. 2020	264,8	dodání konečnému spotřebiteli
plyn	-	30,6	k výrobě tepla
plyn	-	30,6	plyn zdaněný nižší sazbou daně použitý k účelu, kterému odpovídá vyšší sazba daně

Osvobození od daně se týká plynu, který je určený k použití nebo prodeji:

- pro výrobu tepla v domácnostech a domovních kotelnách;
- pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla v generátorech s minimální stanovenou účinností;
- v mineralogických a metalurgických procesech;
- atd.

5.2.1 Vývoj cen zemního plynu

Celosvětový trend cen zemního plynu je rostoucí a to dokonce více než je růst cen elektřiny. V ČR je obdobný a srovnání růstu cen zemního plynu a elektřiny je provedeno na následujících grafech (viz Graf 5.1 a Graf 5.2).

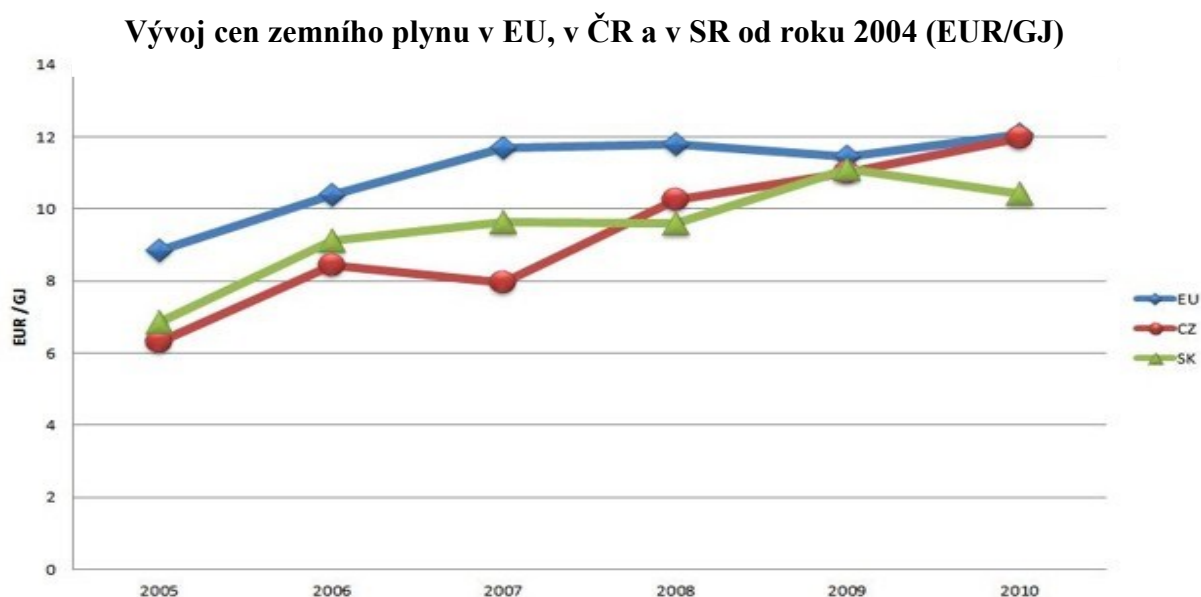
Z grafů jasně vyplývá, že růst cen zemního plynu je daleko významnější než růst cen elektřiny. Po provedení srovnání je zřejmé, že růst cen plynu v ČR zaznamenal nárůst o 122 % oproti EU, kde došlo ke zvýšení pouze o 47,4 % a v SR o 70 %.

Zatímco u růstu cen elektřiny došlo v ČR ke zvýšení o 43,8 %, v EU o 13,5 % a v SR o 19,6 %. ČR opět zaznamenala největší procentní nárůst ze všech tří oblastí.

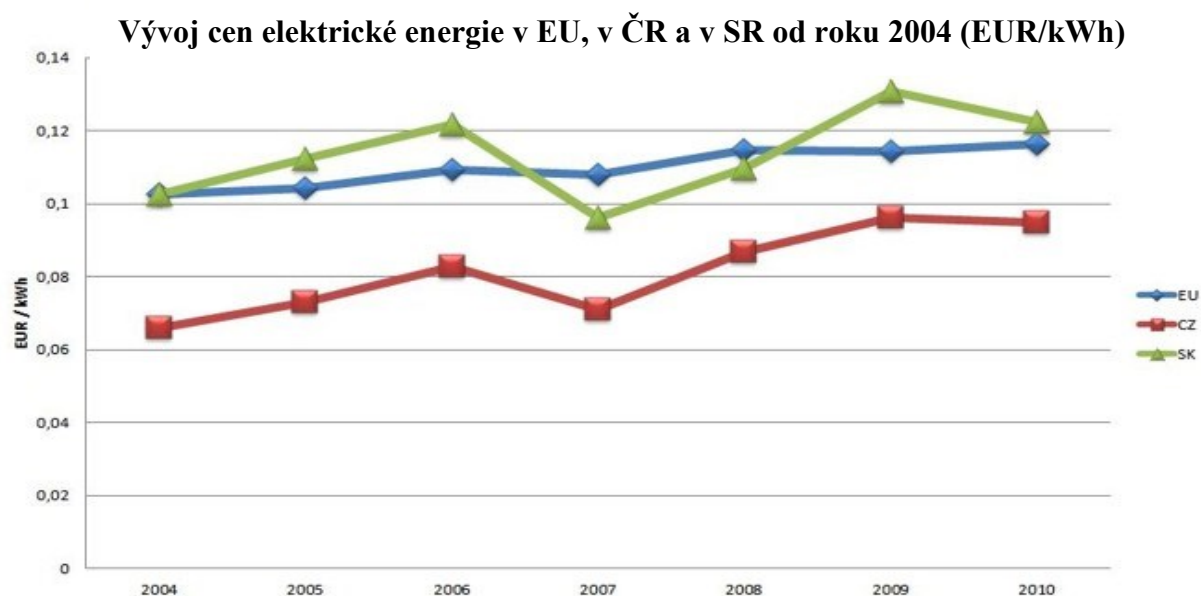
Celkový rozdíl mezi růstem cen zemního plynu a elektřiny v ČR je 78,2 %.

³⁰ Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Graf 5.1: Vývoj cen zemního plynu v EU, v ČR a v SR od roku 2004³¹

Graf 5.2: Vývoj cen elektrické energie v EU, v ČR a v SR od roku 2004³²

Ač je na grafu viditelný pokles ceny plynu v roce 2009 v rámci EU, tento trend byl pouze krátkodobý a byl způsoben výrazným poklesem poptávky průmyslových podniků po celém světě. V roce 2009 došlo k nejnižšímu poklesu ceny za posledních 40. let. Od roku 2010 lze vidět opětovný růst cen způsobený přechodem velké řady podniků od výroby

³¹ Zdroj: Internetová stránka REGO. *Srovnání vývoje cen plynu a elektrické energie* [online]. 2011 [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.rego.cz/index.php?menu=28&novinka=24>>.

³² Zdroj: Internetová stránka REGO. *Srovnání vývoje cen plynu a elektrické energie* [online]. 2011 [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.rego.cz/index.php?menu=28&novinka=24>>.

elektriny v jaderných elektrárnách k hledání ekologičtějších a méně nebezpečných zdrojů. Hybnou silou byl výbuch elektrárny ve Fukušimě.

ČR je pouze příjemcem cen zemního plynu, protože jako velké množství dalších evropských zemí je i ona závislá především na dodávkách zemního plynu ze zahraničí. Zahraniční dodávky tvoří 98 % celkové spotřeby zemního plynu v ČR. Dodavatelé v ČR mají dvě možnosti, jak pořídit zemní plyn. Buď na základě dlouhodobých kontraktů z Ruska a Norska nebo prostřednictvím spotových trhů.

Zemní plyn je obchodován na společných burzách. Hlavním faktorem, který ovlivňuje cenu zemního plynu, je cena ropy a ostatních komodit a vývoj kurzu amerického dolaru. V případě růstu kurzu klesá cena ropy a naopak.

V případě dlouhodobých kontraktů není cena zemního plynu pevně stanovena, ale počítá se podle cenové formule. Tato formule se stanovuje na určité období, přičemž v ČR je nejdelší možné období stanoveno na devět měsíců.

Druhou možností nákupu jsou spotové trhy, kdy se jedná o energetické burzy v Evropě především v Německu burza EEX a spotový trh TTF v Nizozemí. Cena na tomto trhu je utvářena na základě nabídky a poptávky a obchod probíhá v eurech.

Mírný pokles ceny zemního plynu v roce 2007 viditelný v Grafu 5.1 byl zapříčiněn posílením české měny vůči dolaru a také snížením cen ropy na americkém trhu. Tento pokles byl zapříčiněn extrémně teplým počasím v zimních měsících a vysokými zásobami. Tím došlo k pohybu cen zemního plynu a v ČR to vyvolalo pokles, který měl ovšem jen krátkodobou tendenci.

Dnes se již cena zemního plynu v ČR téměř srovnala s úrovní, která panuje na území EU. A do budoucna se nepředpokládá, že by ceny zemního plynu mohly mít klesající tendenci.

5.2.2 Zatížení spotřebitelů daní ze zemního plynu v ČR

Od roku 2007 je český trh se zemním plynem plně liberalizován, tzn., že každý občan nebo firma v ČR si může samostatně a bezplatně zvolit nejvhodnějšího dodavatele dle aktuálně nejvýhodnějších podmínek. Plyn je ovšem dodáván pomocí přenosové soustavy, která patří distributorovi.

Cena plynu je tedy logicky tvořena z více částí:

- a) **neregulovaná část** – je část, kterou platí spotřebitel dodavateli za dodání plynu;

b) **regulovaná část** – tato částka je stanovena Energetickým regulačním úřadem a týká se dopravy a distribuce zemního plynu.

Neregulovaná část je utvářena trhem a výši si v závislosti na trhu stanovují sami dodavatelé. Tato část zahrnuje komoditní cenu zemního plynu, uskladnění a platby za obchodní a další doplňkové služby poskytnuté dodavatelem. V ceně zemního plynu účtovaného konečnému spotřebiteli tvoří neregulovaná část až 70 % v závislosti na množství položek zahrnutých do ceny.

Regulovaná část je stanovena Energetickým regulačním úřadem a patří do ní poplatek za distribuci plynu a poplatek za služby operátora trhu. Službu operátora zajišťuje pro české území akciová společnost OTE, která má na starosti vyhotovování zpráv o vývoji trhu se zemním plynem v ČR a podává informace pro provozovatele přenosových soustav a přepravních soustav o nesplnění platebních povinností účastníky trhu.

Tabulka (viz Tab. 5.2) zobrazuje, z čeho se v roce 2013 skládá cena zemního plynu.

Tab. 5.2 : Složení ceny zemního plynu³³

Složka regulovaná Energetickým regulačním úřadem
Přeprava – 0,77 %
Distribuce – 18,11 %
Neregulovaná složka
Uskladnění – 5,63 %
Samotný plyn – 75,49 %

Cena zemního plynu v sobě zahrnuje fixní i variabilní část:

- a) **fixní část** – představuje stálý měsíční plat, který je placen odběratelem bez ohledu na množství spotřebovaného plynu i v době, kdy plyn neodebírá;
- b) **variabilní část** – je pevná cena, placená za odebraný plyn. Variabilita je v množství spotřebovaného plynu, protože platí, že čím více plynu uživatel spotřebuje, tím bývá cena za MWh nižší.

V ceně plynu je také zahrnuta daň ze zemního plynu. Tuto daň jsou povinni od 1. ledna roku 2008 platit právnické a fyzické osoby, které podnikají. Domácnosti, které uzavřely smlouvu o sdružených službách na dodávku plynu v kategorii Domácnosti, nemusí

³³ Zdroj: Internetová stránka Ceny energie. *Z čeho se skládá cena plynu?* [online]. 30. 1. 2013 [cit. 7. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cenyenergie.cz/plyn/clanky-1/z-ceho-se-sklada-cena-plynu.aspx>>.

tuto skutečnost dokazovat jiným způsobem. Zemní plyn jim bude fakturován plně osvobozený od daně. Součástí ceny je i DPH, které u zemního plynu v roce 2013 činí 21 %.

Spotřeba plynu se měří pomocí plynoměru a udává se v m³, ale při fakturaci spotřeby se spotřebované jednotky uvádějí v MWh. 1 MWh plynu je takové množství, které se rovná 1 MWh tepelné energie uvolněné dokonalým spálením. Výpočet se určí dle složení plynu a konkrétních tlakových a teplotních podmínek. Dle rovnice 5.1 se přepočet provede takto:

$$\text{fakturovaná energie v MWh} = \text{naměřený objem plynu (m}^3\text{)} * \text{koeficient přepočtu} * \frac{\text{spalné teplo}}{1000} \quad (5.1)^{34}$$

kde:

- **naměřený objem plynu** – je celkový rozdíl mezi počátečním a konečným stavem měřidla;
- **koeficient přepočtu** – konstanta, jejíž výše závisí na nadmořské výšce, atmosférickém tlaku, teplotě a umístění plynoměru;
- **spalné teplo v kWh/m³** – jde o průměrný energetický obsah zemního plynu;

V tabulce (viz Tab. 5.3) je ukázka praktického příkladu fakturace a výše platby zemního plynu. Dodavatelem je společnost Bohemia Energy, která byla založena v roce 2005 a po plné liberalizaci trhu v roce 2007 vstoupila jako konkurenční firma RWE a E.ONu. Výše spotřeby je stanovena na úrovni průměrné spotřeby domácnosti, která plyn využívá pro vytápění, ohřev vody a na vaření a bydlí v rodinném domě. Objemový koeficient je stanoven ve výši 1,026 a objemové spalné teplo 10,6115. Tyto koeficienty závisí na mnoha faktorech, podle umístění zdaňované domácnosti. Přepočet množství spotřebovaného plynu domácností v m³ na kWh je uvedeno ve vzorci 5.2.

$$\text{Přepočet spotřeby plynu} = 2500 * 10,6115 * 1,026 = 27\,218,50 \text{ kWh} \quad (5.2)^{35}$$

Pro výpočet byly použity ceny stanovené společností Bohemia Energy na rok 2013.

Domácnosti mají ještě povinnost platit měsíční zálohy společnosti stanovené na základě předpokládané spotřeby v daném roce. Výše záloh by neměla přesáhnout konečnou vyfakturovanou částku. Výši záloh stanovuje sám dodavatel a odběratel může a nemusí s jeho výši souhlasit. Pokud by odběratel nesouhlasil, provede dodavatel nové stanovení výše záloh.

³⁴ Zdroj: Vyhláška č.108/2011 Sb.

³⁵ Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 5.3: Fakturace plynu provedená společností Bohemia Energy³⁶

Spotřeba plynu za rok 2013		2500 m ³		
	Množství	Jednotka	Cena za jednotku (Kč) bez DPH	Celkem (Kč) bez DPH
Regulované platby	-	-	-	-
Distribuce, Stálý měsíční plat za kapacitu	12	měsíc	149,71	1 796,52
Cena za činnost zúčtování OTE	27 218,50	kWh	0,00216	58,80
Distribuce, Pevná cena za odebraný zemní plyn	27 218,50	kWh	0,14291	3 889,80
Celkem bez DPH	-	-	-	5 745,12
Obchodní cena za dodávku plynu				
Plyn, Stálý měsíční plat	12	měsíc	100,00	1 200,00
Daň z plynu	0	kWh	0	0
Plyn, Cena za odebraný plyn	27 218,50	kWh	1,06221	28 911,76
Celkem bez DPH	-	-	-	30 111,76
Cena celkem s DPH	35 856,88	%	21	43 386,82

Celková částka, kterou by domácnost za spotřebu plynu zaplatila včetně DPH, je ve výši 43 386,82 Kč.

5.3 Uhlíková daň od roku 2014

Vláda vydala 23. května roku 2012 usnesení č. 361, kterým uložila ministru financí, aby ve spolupráci s Ministry ŽP a průmyslu a obchodu nejpozději do 31. prosince 2012 předložil návrhy novely zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a zákona č. 353/2003 Sb., o *spotřebních daních*. Novela měla upravit zavedení uhlíkové daně a zrušení osvobození zdanění zemního plynu pro vytápění domácností.

Důvodem provedení novelizace zákonů byla kritika sazby daní ze strany OECD. Předmětem kritiky byla nízká daň z uhlí, která stále motivuje spotřebitele k využití této komodity pro individuální vytápění. Proto OECD doporučila ČR sladit ceny uhlíku podle sazeb navrhovaných novelou směrnice Rady 2003/96/ES. Tato novela směrnice, jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, navrhuje snížit množství výjimek, které byly v původní směrnici uděleny a především sjednotit emisní složku zdanění fosilních paliv, kdy je míra zdanění odvozena z výše vyprodukovaného CO₂ při spalování. Zdanění emisí by mělo být ovšem

³⁶ Zdroj: Vlastní zpracování dle Bohemia Energy.

uvaleno pouze na paliva, která nespádají do systému EU ETS. Uhlíková daň má tedy za úkol doplnit systém EU ETS a zdanit paliva, kterých se tento systém obchodování netýká.

Ministerstvo financí na základně zmíněných nedostatků vypracovalo návrh novely zákona o spotřebních daních a stabilizaci veřejných rozpočtů. Novela počítá s navýšením daně na 15 eur/t CO₂ u uhlí, lehkého topného oleje, těžkého topného oleje a zrušení osvobození zemního plynu spotřebovaného domácnostmi. Toto navýšení daně počítá s přílivem peněz do státního rozpočtu ve výši 5 mld. Kč. Cena uhlí by se zvedla cca o 20 % a zemní plyn o 9 %.

Návrh byl v lednu roku 2013 poslán do připomínkového řízení, ve kterém Svaz průmyslu a dopravy ČR vytkl hlavně tyto body:

- 1) cena 15 eur/t CO₂ je neadekvátní a je nutné řídit se aktuální tržní cenou emisních povolenek;
- 2) navýšení daně z pevných paliv je nepřiměřeně vysoké, protože nárůst ceny pro konečného spotřebitele by se pohyboval okolo 64 %.

V případě první připomínky jde o strnulost úrovně nastavené na 15 eur/t CO₂ po celé plánované období 2014 - 2020. Novelizace má za úkol navrhnout mechanismus, který by výši uhlíkové daně odvíjel od vývoje cen povolenek, které jsou v současnosti nižší než navrhovaná sazba a sjednotit podmínky mezi zařízeními, které spadají do systému EU ETS a mezi subjekty, které do systému nespádají a rozprostřít motivaci na snižování emisí CO₂ mezi všechna zařízení. Průměrná hodnota povolenky v roce 2012 činila 184,46 Kč/t CO₂, při úrovni této ceny by emisní složka daně činila 34 Kč/MWh v případě stanovení sazby na 15 eur/t CO₂ by výše emisní složky dosahovala 69,30 Kč/MWh. Proto by současně navrhovaná sazba namísto stabilizace ještě více rozhodila podnikatelské prostředí a odradila by potencionální investory a podniky od modernizace zařízení a dopad na ŽP by se zvýšil, což je naprosto opačný dopad než jaký předpokládá uhlíková daň.

Druhá připomínka se týká navýšení zdanění pevných paliv. Toto navýšení, které by mohlo dosáhnout i úrovně 64 %, by bylo likvidační pro řadu podniků i obyvatel a způsobí pokles poptávky po černém uhlí a koksu. Pro obyvatele, kteří nemají možnost a finanční prostředky pro alternativní způsoby vytápění a jedinou možností je vytápění uhlím, je toto zvýšení diskriminační.

Ministerstvo financí dále navrhovalo zachovat osvobození zemního plynu využitě domácnostmi, s kterým ovšem Svaz průmyslu a dopravy ČR nesouhlasí, protože osvobození je v přímém rozporu se směrnicí Rady 2003/96/ES, která tento druh osvobození neumožňuje.

V tabulce (viz Tab. 5.4) je příklad, jak by se zavedením zdanění zemního plynu zvýšila celková částka, kterou by domácnosti za spotřebu zaplatily.

Tab. 5.4: *Zvýšení platby v případě zrušení osvobození zemního plynu pro domácnosti³⁷*

Spotřeba plynu za rok 2013		2500 m ³		
	Množství	Jednotka	Cena za jednotku (Kč) bez DPH	Celkem (Kč) bez DPH
Regulované platby	-	-	-	-
Distribuce, Stálý měsíční plat za kapacitu	12	měsíc	149,71	1 796,52
Cena za činnost zúčtování OTE	27 218,50	kWh	0,00216	58,80
Distribuce, Pevná cena za odebraný zemní plyn	27 218,50	kWh	0,14291	3 889,80
Celkem bez DPH	-	-	-	5 745,12
Obchodní cena za dodávku plynu				
Plyn, Stálý měsíční plat	12	měsíc	100,00	1 200,00
Daň z plynu	27,2185	MWh	30,60	832,89
Plyn, Cena za odebraný plyn	27 218,50	kWh	1,06221	28 911,76
Celkem bez DPH	-	-	-	30 944,65
Cena celkem s DPH	36 689,77	%	21	44 394,62
Cena celkem s DPH při osvobození				43 386,82

Při srovnání cen v případě osvobození daně a nikoli je patrný nárůst roční platby o **1007,8 Kč**. V tomto případě se ovšem jedná pouze o průměrnou spotřebu domácnosti a v případě větších rodinných domů se může platba za plyn navýšit i o 3000 Kč ročně.

Uhlíková daň by měla vstoupit v platnost od počátku roku 2014. Zda skutečně dojde ke zrušení osvobození zemního plynu nebo ho Ministerstvo financí dokáže zachovat je prozatím v jednání a na výsledek je potřeba si ještě počkat. I tak je uhlíková daň cesta směrem kupředu, jelikož dojde k pokrytí spotřeby veškerých emisně náročných komodit, které dosud nebyly zahrnuty v systému EU ETS a přiměje lidi přesunout se od vytápění uhlím nebo topnými oleji k emisně méně náročnějším komoditám např. zemnímu plynu.

Ovšem zrušení osvobození zemního plynu pro domácnosti je likvidační a vůbec nerespektuje vývoj finanční situace obyvatelstva v ČR. Při současném trendu růstu DPH, cen pohonných hmot a celkových nároků na život by další zvýšení cen zemního plynu nepřineslo kýžený účinek ani příliv do státního rozpočtu, ale pouze přimělo obyvatelstvo ještě více šetřit a hledat alternativní způsoby a možnosti vytápění. Již tak je ČR v růstu cen zemního plynu

³⁷ Zdroj: Vlastní zpracování dle Bohemia Energy.

v rámci EU za posledních 10 let na třetím místě. Více zdražoval plyn pouze v Maďarsku a Lotyšsku, ale i tak tam cena za zemní plyn nedosahuje takové úrovně jako v ČR.

5.4 Zpráva o životním prostředí v ČR z roku 2011

CENIA je příspěvková organizace zřízená pod záštitou Ministerstva ŽP, jejíž činností je zhodnocení a distribuce informací týkající se ŽP v ČR.

CENIA každoročně předává zprávu „O životním prostředí ČR,“ která je zpracována na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o ŽP, ve znění pozdějších předpisů. Tato zpráva musí být schválena Vládou ČR a projednána v Poslanecké sněmovně a Senátu ČR. Vzhledem k pozdnímu vytvoření legislativního rámce pro zdanění ekologických daní v ČR, byla situace ŽP v minulých letech ve velmi špatném stavu. Postupně s tvorbou zákona došlo i ke zlepšení životní situace.

V roce 2011 došlo ke snížení zátěže ŽP a k mírnému meziročnímu růstu ekonomiky o 1,7 % a růstu HDP z 3799,5 mld. Kč na 3841,4 mld. Kč.

Celkově se stav ŽP zlepšil, ale stále existují oblasti např. některá odvětví průmyslu, které se vyznačují energetickou náročností a skladbou surovinové základny. Změna u těchto odvětví je vysoce časově i finančně náročná a nelze dosáhnout změny v krátkodobém horizontu.

K pozitivnímu zlepšení došlo u spotřeby vody, která meziročně klesla a tím se snížil i podíl odpadních vod, emisí skleníkových plynů a zvýšil se zájem o bioprodukty a ekologické obhospodařování půdy především nárůst ekofarem. ČR také klade důraz na recyklaci obalů a díky důslednosti v této oblasti se dostala do popředí v rámci EU.

V rámci následujících podkapitol je provedena podrobná deskripce stavu ŽP v oblasti emise skleníkových plynů, průmyslové produkce a OZE.

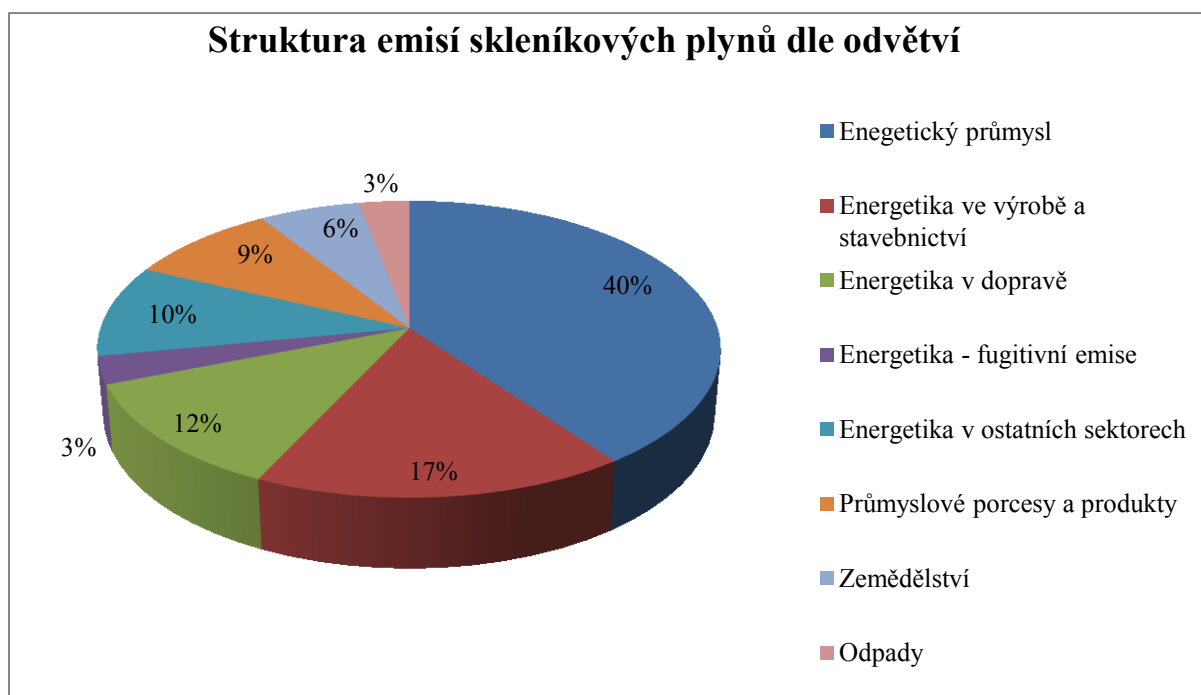
5.4.1 Emise skleníkových plynů

Výše emisí skleníkových plynů v ČR má klesající tendenci s mírnými výkyvy oběma směry. ČR se daří plnit závazky přijaté Kjótským protokolem. V prvním kontrolním období (2008 - 2012) byly sníženy emise skleníkových plynů v porovnání s rokem 1990 o 8 %, čímž došlo ke splnění závazku v prvním kontrolním období. V souvislosti s přijetím energeticko-klimatického balíčku v roce 2009 se ČR zavázala k dalšímu snižování emisí skleníkových plynů u odvětví, které spadají do systému EU ETS a to o 21 %. Tento závazek trvá do roku 2020 a snížení se bude porovnávat s rokem 2005.

Z grafu (viz Graf 5.3) jasně vyplývá, že největším producentem emisí je stále energetický průmysl a stavebnictví. Růst emisí z energetického průmyslu je způsoben růstem ekonomiky ČR a to meziročně o 2,2 %. K dlouhodobému růstu dochází i v oblasti práce a nakládání s odpady, kde je meziroční zvýšení o 2,4 %. Nežádoucím jevem je i větší množství skládek. Meziročně se snížil i podíl dopravy na produkci emisí. Tento pokles činil 5,7 %.

Pokud ovšem dojde ke srovnání průměrné výše emisí v rámci EU 27, je patrné, že výše emisí v ČR průměr výrazně převyšuje. Rozdíl emisí na hlavu mezi ČR a EU 27 činil celkových 40,6 %. Tento rozdíl je dán i vyšším poklesem emisí v rámci EU oproti ČR. Výši emisí, které produkují jednotlivé členské státy EU, jsou uvedeny v **příloze č. 4**. Jde o srovnání mezi roky 1990 a 2010. Výše emisí je uvedena v 1000 t na CO₂. Z tabulky jasně vyplývá, že největším producentem emisí je Německo i když snížilo míru emisí oproti roku 1990 o 21,7 %.

Graf 5.3: *Struktura emisí skleníkových plynů dle odvětví*³⁸

Výhled do budoucna není striktně daný. Vše záleží na růstu ekonomiky a trendu vývoje v rámci EU. V dlouhodobém horizontu se očekává pokles emisí dopravy v důsledku výrazné obnovy vozového parku. Výše emisí z energetické oblasti závisí na možnosti zastoupení jadernou energií, jejíž podíl v ČR není v současnosti vysoký. V rámci rozšíření

³⁸ Zdroj: Vlastní zpracování dle ČHMÚ.

trhu s povolenkami EU ETS se předpokládá i snižování energetické náročnosti průmyslových odvětví v důsledku konkurenceschopnosti a snižování nákladů.

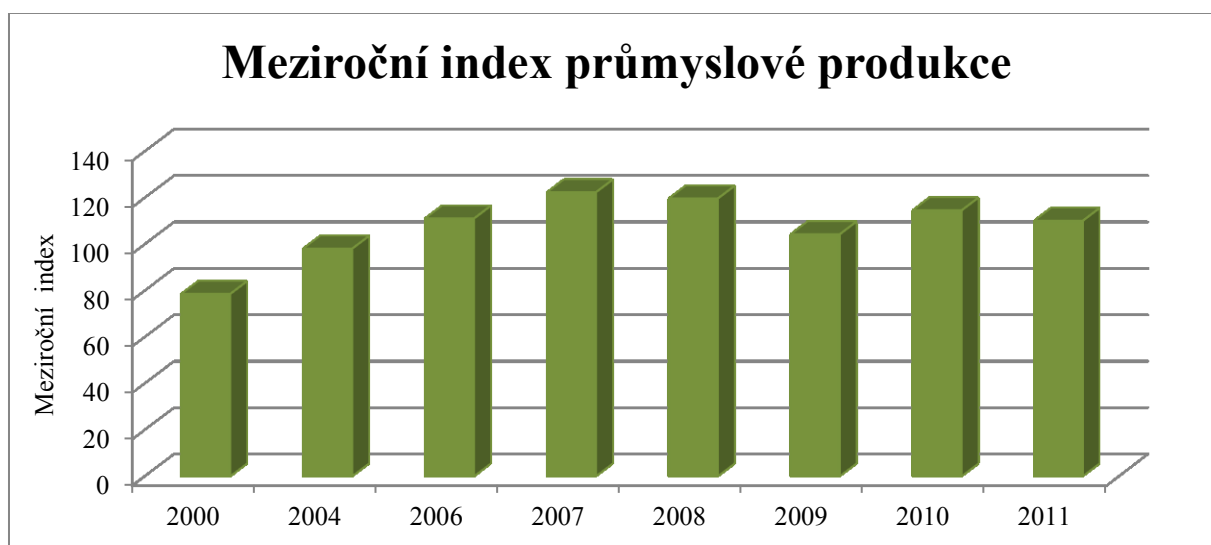
5.4.2 Průmyslová produkce

Průmysl se po období krize opět pozvedl a došlo k meziročnímu nárůstu o 6,5 %. Vedlejší nepříznivým jevem je zvýšení emisí skleníkových plynů. Pro ŽP je pozitivním faktorem pokles stavebního průmyslu, jelikož dochází k menšímu záběru půdy, těžbě stavebních surovin a poklesu stavebního odpadu. Naopak vzrůstající charakter zaznamenal automobilový průmysl, strojírenství a výroba elektrických zařízení.

Příznivým faktorem na ŽP je postupné snižování energetické náročnosti v průmyslové oblasti. Zatímco v roce 2000 energetická náročnost dosáhla úrovně 481,94 kgoe/1000 eur v roce 2010 už byla pouze 363,34 kgoe/1000 eur. Tímto směrem se chce ČR ubírat i v budoucnu a nadále usilovat o snižování energetické náročnosti. Tento trend má i další pozitivum a to, že s rostoucím objemem produkce je zvyšován i podíl emisí, které díky lepším technologiím nebude dosahovat tak velkého růstu. Průmysl je také významnou složkou při tvorbě HDP. V ČR je podíl dlouhodobě udržován v rozmezí 28 až 31 %. S tímto trendem se ČR v roce 2010 stala státem s nejvyšším podílem průmyslu na tvorbě HDP v rámci Evropy. Průměrný podíl v EU se dlouhodobě pohybuje okolo 18 %.

V grafu (viz Graf 5.4) je ukázán růst průmyslové produkce v ČR v období 2000 až 2011.

Graf 5.4: Meziroční index průmyslové produkce v ČR v letech 2000 - 2011³⁹

³⁹ Vlastní zpracování dle ČSÚ.

5.4.3 Obnovitelné zdroje energie

V ČR jsou OZE nefosilní přírodní zdroje energie, tzn. energie vody, větru, slunečního záření, pevné biomasy a bioplynu, energie okolního prostředí, geotermální energie a energie kapalných biopaliv.

Podíl obnovitelných zdrojů má neustále vzrůstající tendenci. Důvodem je neustálý tlak EU na růst podílu těchto zdrojů prostřednictvím klimaticko-energetického balíčku, který stanovil ČR cíl dosáhnout 13 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie do konce roku 2020.

Cílem Ministerstva ŽP je maximální možná náhrada neobnovitelných zdrojů obnovitelnými a zvýšení podílu využívání biomasy a dřeva. Dalším cílem je snaha o dosažení minimálně 15 % podílu elektřiny pocházejícího z OZE na celkové spotřebě elektrické energie.

V tabulce (viz Tab. 5.5) je zobrazen podíl jednotlivých obnovitelných zdrojů na výrobě elektrické energie. Celkový podíl OZE na výši elektřiny v roce 2011 činil 8,28 %. V případě využívání OZE na výrobu elektřiny došlo oproti roku 2010 k nárůstu o 1,4 %. Tento nárůst je způsoben především rozvojem využívání fotovoltaických článků, které meziročně zvýšily výrobu elektřiny z 616 GWh na 2182 GWh. Zvýšilo se ale i množství elektřiny vyrobené z biomasy (o 12,8 %), větrnými elektrárnami (o 18,5 %), z bioplynu (o 46,9 %) a z odpadů (o 150,5 %). K jedinému poklesu došlo u vodních elektráren, jejichž produkce je závislá na množství srážek. Výroba elektřiny z velkých vodních elektráren byla od roku 2004 na historicky nejnižší hodnotě, meziročně poklesla o 23,8 %.

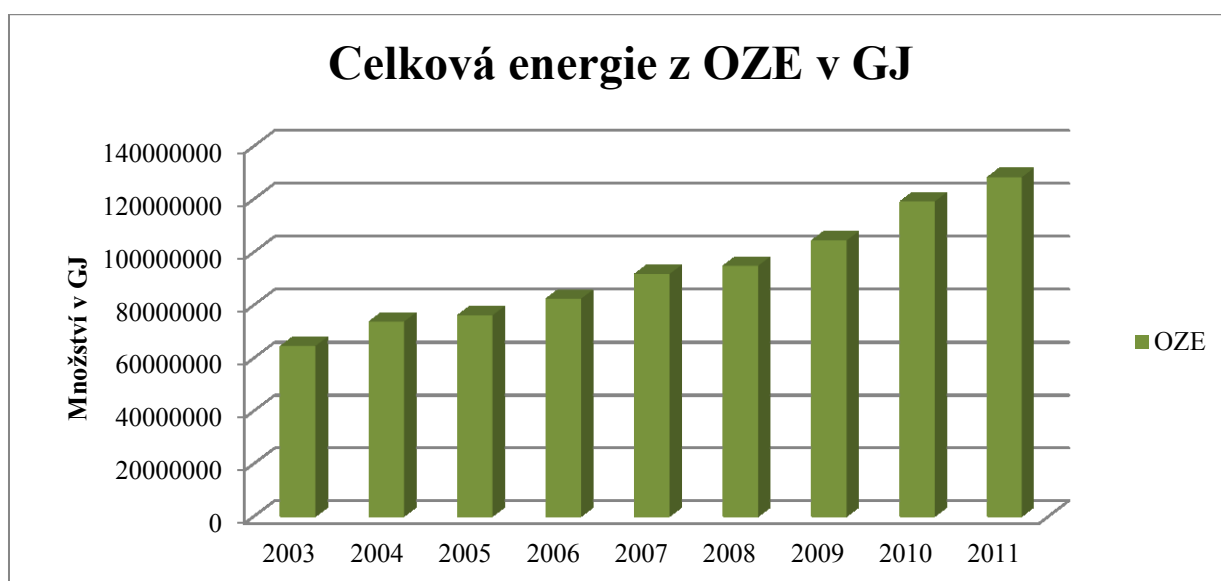
Tab. 5.5: Celková výše energie pocházející z OZE v roce 2011⁴⁰

	Hrubá výroba elektřiny (MWh)	Podíl na elektřině z OZE(%)	Podíl na hrubé výrobě elektřiny (%)
Vodní elektrárny	1 963 154	27,09%	2,24%
MVE < 1 MW	396 997	5,48%	0,45%
MVE 1 až < 10 MW	497 618	6,87%	0,57%
VVE ≥ 10 MW	1 068 539	14,75%	1,22%
Biomasa celkem	1 684 571	23,25%	1,92%
Štěpka apod.	820 001	11,32%	0,94%
Celulózní výluhy	526 203	7,26%	0,60%
Neaglomerované rostlinné materiály	111 021	1,53%	0,13%
Pelety a brikety	218 020	3,01%	0,25%
Ostatní biomasa	0	0,00%	0,00%
Kapalná biopaliva	9 327	0,13%	0,01%
Bioplyn celkem	928 715	12,82%	1,06%
Komunální ČOV	88 278	1,22%	0,10%
Průmyslové ČOV	6 924	0,10%	0,01%
Bioplynové stanice	724 802	10,00%	0,83%
Skládkový plyn	108 711	1,50%	0,12%
Biologicky rozložitelná část TKO	90 190	1,24%	0,10%
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP	0	0,00%	0,00%
Větrné elektrárny	397 003	5,48%	0,45%
Fotovoltaické elektrárny	2 182 018	30,11%	2,49%
Celkem	7 245 651	100,00%	8,28%

V Grafu (viz Graf 5.5) je viditelný nárůst celkového využitelného podílu OZE v GJ. Ač podíl neustále roste, ČR se v rámci EU řadí ke státům s nejmenším podílem OZE. Největším problémem je v ČR dostupnost OZE, kdy např. vodní toky jsou mnohokrát menší než např. v Norsku nebo větrné elektrárny v Rakousku a Německu. Pouze ve využití biomasy ČR zdatně konkuruje zbytku střední Evropy.

⁴⁰ Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva průmyslu a obchodu.

Graf 5.5: Celková energie z OZE v GJ⁴¹

OZE napomáhají snížit množství emisí skleníkových plynů. Jejich výhodou je jejich obnovitelnost a zvyšování nezávislosti mezinárodního obchodování s energetickými surovinami. Odpůrci OZE kritizují jejich zvýhodňování před ostatními fosilními zdroji, u kterých dochází k růstu cen v důsledku snahy prodejců dosáhnout srovnatelného zisku v jednotlivých letech.

5.5 Dílčí závěr kapitoly

Cílem bylo zhodnocení EDR na území ČR a její postupný vývoj. ČR se neřadí k průkopnickým státům v oblasti ekologických daní a nebýt vstupu do EU a povinnosti implementace směrnic a nařízení vydaných EU, tak by vytvoření zákona o ekologických daních mohlo proběhnout i daleko později než v roce 2008.

ČR zavedla s účinností od 1. ledna roku 2008 zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a podrobila zdanění zemní plyn a některé další plyny, elektřinu a pevná paliva. Jelikož od zavedení zákona neproběhla k 1. lednu roku 2013 žádná významná novelizace, pověřila Vláda ČR provedením novelizace Ministerstvo průmyslu. Novelizace by měla nabýt účinnosti počátkem roku 2014 a mezi nejvýznamnější navrhované změny patří zavedení uhlíkové daně a zdanění komodit, které nespádají do systému obchodování EU ETS. Dalším diskutovaným návrhem je zrušení osvobození zdanění zemního plynu pro domácnosti.

⁴¹ Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva průmyslu a obchodu.

Ministerstvo financí je proti zrušení osvobození, ale Svaz průmyslu a obchodu ČR argumentuje neexistencí povolení osvobození ve směrnici Rady 2003/96/ES.

Nakonec bylo provedeno zhodnocení ekologické situace ČR dle hlášení CENIA z roku 2011. Důvodem zhodnocení roku 2011 je fakt, že data za rok 2012 nejsou ještě plně k dispozici a jsou teprve zpracovávány.

Ekologická situace v ČR má vzrůstající tendenci a Vláda ČR podniká další kroky, aby tento trend pokračoval. Obzvlášť pozitivním faktem je růst podílu OZE na výrobě tepla, který se již pohybuje na úrovni 8,3 %. ČR se také daří plnit závazky stanovené Kjótským protokolem o snižování emisí skleníkových plynů.

6 Závěr

Cíl, který jsem si vytyčila v úvodu své diplomové práce, byla podrobná deskripce ekologických daní, jak na úrovni EU, tak i v ČR. Zaměřila jsem se na obecné rozdělení ekologických daní, provádění EDR v EU a ČR, zhodnotila jsem ekologickou situaci v ČR pro rok 2011 a představila nejaktuálnější chystané změny v oblasti ekologických daní.

Veškeré cíle, které jsem si v úvodu stanovila, se mi podařilo naplnit a práce je důkladnou analýzou ekologických daní v EU.

V úvodní kapitole jsem charakterizovala rozdělení jednotlivých ekologických daní, které uvádějí vybrané prameny. Dále jsem popsala EDR prováděnou v EU a jednotlivých členských státech a provedla deskripci směrnice Rady 2003/96/ES a návrh vytvořený Komisí EU, který mění způsob zdanění. Mezi nejdůležitější navrhované změny jistě patří rozlišení ve zdanění energií, které má být rozděleno na přímé zatížení vyprodukovaných emisí CO₂ a na všeobecné zdanění spotřeby energie. Této dani se též přezdívá „uhlíková daň“. Na závěr kapitoly jsem analyzovala EDR v ČR, která na rozdíl od zbytku Evropy v ČR proběhla až v roce 2008 i když první myšlenky na zavedení se objevily již v roce 1992. Nakonec jsem uvedla působení ekologických daní na ŽP v ČR. Díky zavedení zdanění v ČR, došlo ke zlepšení stavu ŽP a naplnění podmínek na snížení emisí skleníkových plynů přijatých Kjótským protokolem, který požadoval snížení emisí o 8 % v období od roku 2008 - 2012 oproti roku 1990. Tyto podmínky ČR naplnila již v roce 2011.

Ekologické daně jsou velice aktuálním tématem, jelikož ochrana a zachování ŽP je nutná podmínka pro existenci dalších generací obyvatelstva. Proto neustálé návrhy, novelizace a nové zákony, které se v této oblasti vydávají, jsou jistě krokem kupředu. Mezi nejvýznamnější patří revize směrnice Rady 2003/96/ES, která by ještě více zatížila neekologickou výrobu. Tento návrh měl vstoupit v platnost k 1. lednu roku 2013, ale jelikož Výbor pro průmysl znění návrhu výrazným způsobem zkritizoval a v připomínkovém řízení navrhl sérii změn a znění, které by z návrhu měly být vypuštěny, k implementaci zatím nedošlo a není známo ani předpokládané datum.

Dále jde o spuštění trhu obchodování s emisními povolenkami, který umožňuje podnikům, jejichž výroba je méně energeticky náročná a nevyužijí všech povolenek, je prodat energeticky náročnějším podnikům a tím získat peněžní prostředky na další investice do výroby.

Ministerstvo financí v ČR chystá provést od roku 2014 novelu zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Novela počítá se zvýšením daně na 15 eur/t CO₂ u uhlí, lehkého topného oleje, těžkého topného oleje a navrhuje zrušit osvobození zdanění zemního plynu spotřebovaného domácnostmi. Zrušení osvobození se ovšem nesetkalo s velkým ohlasem, jelikož k roku 2013 je ČR v růstu výše ceny zemního plynu třetí v Evropě.

Ačkoliv považují uhlíkovou daň za cestu směrem kupředu, protože dojde k pokrytí veškerých energeticky náročných komodit, které nejsou zahrnuty do systému obchodování EU ETS, zrušení osvobození zemního plynu pro domácnosti považují za likvidační. V době, kdy dochází k růstu DPH, cen pohonných hmot, navyšování cen elektřiny a růstu cen zemního plynu i bez daně, toto osvobození nerespektuje finanční situaci obyvatelstva, protože ceny mezd nerostou ve stejném poměru, jako zdražování nákladů na život.

Diplomová práce tvoří teoretický podklad pro zkoumání působení a vývoje ekologických daní. Deskripce novelizací, které se na úrovni EU i ČR chystají, a které byly rozebrány v jednotlivých kapitolách, mohou v budoucnu sloužit jako podklad pro zhodnocení, zda navrhované novelizace přinesly očekávaný účinek a zda jejich implementací došlo ke zlepšení ŽP a stimulaci podnikatelských subjektů ke snižování ekologické náročnosti výroby.

Seznam použité literatury

a) Odborná literatura

JAMES, Simon a Christopher NOBES. *The Economics of Taxation. Principles, Policy and Practice*. 10th ed. Birmingham: Fiscal Publications, 2010. 324 s. ISBN 978-1906201-13-5.

KUBÁTOVÁ, Květa a Leoš VÍTEK. *Daňová politika teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 259 s. ISBN 80-85963-23-X.

KUBÁTOVÁ, Květa a Václav VYBÍHAL, a kol. *Optimalizace daňového systému České republiky v kontextu Evropského regionu a měnícího se ekonomického, sociálního a právního prostředí*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2004. 180 s. ISBN 80-86861-05-8.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2012*. 21. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-4254-0.

MEZŘICKÝ, Václav. *Základy ekologické politiky*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, 1996. 156 s. ISBN 80-85368-96-X.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

b) Zákony a vyhlášky

Směrnice Rady 92/82/EHS.

Smlouva o Evropské unii 92/C 191/01.

Směrnice Rady 2003/96/ES.

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Vyhláška č. 108/2011 Sb., o měření plynu a o způsobu stanovení náhrady škody při neoprávněném odběru, neoprávněné dodávce, neoprávněném uskladňování, neoprávněné přepravě nebo neoprávněné distribuci plynu.

Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny COM (2011) 169 v konečném znění.

c) Internetové zdroje

Celní správa České republiky. *Vysvětlivky ke kombinované nomenklatuře Evropské Unie* [online]. 2011 [28. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/sazebni-zarazeni-zbozi/spolecny-celni-sazebnik-es/Vysvtlivky%20ke%20KN/c_13720110506cs00010397.pdf>.

Evropská komise. *Systém EU pro obchodování s emisemi* [online]. 2009. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/ets_cs.pdf>.

HÁJEK, Martin. *Nízké zdanění plynu změní uhlíková daň. PRO-ENERGY magazín* [online]. 23. 2. 2012. Dostupné z: <http://www.pro-energy.cz/clanky23/2_2_2012.pdf>.

HEY, Christian. *EU Environmental Policies: A short history of the policy strategies* [online]. 2005. Dostupné z: <<http://home.cerge-ei.cz/richmanova/upces/Hey%20-%20EU%20Environmental%20Policies%20A%20Short%20History%20of%20the%20Policy%20Strategies.pdf>>.

Hospodářská komora ČR. *Ekologické daně* [online]. 20. 2. 2009. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ekologicke-dane-bariery-vnitri-trh-3894.html>>.

Internetová stránka Ceny energie. *Z čeho se skládá cena plynu?* [online]. 30. 1. 2013 [cit. 7. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cenyenergie.cz/plyn/clanky-1/z-ceho-se-sklada-cena-plynu.aspx>>.

Internetová stránka Ekolist. *Summit v Götteborgu vyvolal radost i rozpaky* [online]. 28. 6. 2001. Dostupné z: <<http://ekolist.cz/cz/kultura/zpravy-kultura/summit-v-gteborgu-vyvolal-radost-i-rozpaky>>.

Internetová stránka Evropa. *Šestý akční plán pro životní prostředí* [online]. Poslední revize 1. 9. 2011. Dostupné z:

<http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/environment/l28027_cs.htm>.

Internetová stránka European Environment Agency. *Welcome to the OECD/EEA database on instruments used for environmental policy and natural resources management* [online]. Poslední revize 5. 5. 2012. Dostupné z: <<http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/>>.

Internetová stránka OECD. *Environmental Taxation A Guide for Policy Makers* [online]. 2011. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/dataoecd/17/7/48164926.pdf>>.

Internetová stránka REGO. *Srovnání vývoje cen plynu a elektrické energie* [online]. 2011 [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z:

<<http://www.rego.cz/index.php?menu=28&novinka=24>>.

Internetové stránky Bohemia Energy. *Ceník zemního plynu pro kategorii domácnost pro rok 2013* [online]. 2013 [10. 3. 2013]. Dostupné z:

<http://www.bohemiaenergy.cz/res/files/cenik/domacnosti_plyn_8.pdf>.

Internetové stránky Businessinfo. *Evropská politika ochrany životního prostředí* [online]. 30. 5. 2009. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropska-politika-ochrany-zivotniho-5151.html>>.

Internetové stránky CENIA. *Pátý akční program ES pro životní prostředí „Směrem k udržitelnosti“, na období 1993 – 2000* [online]. Dostupné z: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHUHXKF/\\$FILE/5_akcni_program_es.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHUHXKF/$FILE/5_akcni_program_es.pdf)>.

Internetové stránky CENIA. *Zpráva o životním prostředí České republika 2011* [online]. 2012. Dostupné z:

<http://www1.cenia.cz/www/sites/default/files/zprava_2011.pdf>.

Internetové stránky UNFCCC. *National greenhouse gas inventory data for the period 1990 – 2010* [online]. 16. 11. 2012. Dostupné z: <<http://unfccc.int/resource/docs/2012/sbi/eng/31.pdf>>.

KARPÍŠKOVÁ, Dana. *Uhlíková daň: Kolik budou platit domácnosti?* [online]. 8. 2. 2012. Dostupné z:

<<http://www.nazeleno.cz/vytapeni/uhlikova-dan-kolik-budou-platit-domacnosti.aspx>>.

MAKIPAA, Arttu. *Zdanění energií* [online]. 2006. Dostupné z: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/tax/article_7324_cs.htm>.

NERUDOVÁ, Danuše. *Daně k ochraně životního prostředí v Evropské unii a České republice* [online]. 4. 10. 2007. Dostupné z: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2663v3429-dane-k-ochrane-zivotniho-prostredi-v-evropske-unii-a-ceske-republice/>>.

Subsidiarita. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. Poslední revize 10. 12. 2012 [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Subsidiarita>>.

Svaz průmyslu a dopravy ČR. *Stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění úprava daně z pevných paliv a plynu* [online]. 25. 2. 2013. Dostupné z: <<http://www.spcr.cz/stanoviska-sp-cr/stanovisko-k-navrhu-zakona-kterym-se-meni-uprava-dane-z-pevných-paliv-a-plynu>>.

ŠČASNÝ, Milan. *Ekologické daně*. [online]. 2002 [26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=73&idkapitola=89>.

ZIMMERMANNOVÁ, Jarmila a Karel KORBA. *Ekologická daňová reforma a příprava nových daňových zákonů. PRO-ENERGY magazín* [online]. 2007 [cit. 31. 1. 2013]. Dostupné z: <<http://www.pro-energy.cz/clanky1/4.pdf>>.

Seznam zkratek

ATP	-	alternativní paliva
CENIA	-	Česká informační agentura životního prostředí
CO ₂	-	oxid uhličitý
ČHMÚ	-	Český hydrometeorologický ústav
DPH	-	daň z přidané hodnoty
EDR	-	ekologická daňová reforma
EEX	-	European Energy Exchange
EU	-	Evropská unie
EU ETS	-	Evropský systém emisního obchodování
Euratom	-	Evropské společenství pro atomovou energii
GJ	-	gigajoule
HDP	-	hrubý domácí produkt
HFC	-	fluorované uhlovodíky
HNP	-	hrubý národní produkt
CH ₄	-	metan
kgoe	-	kilogram ropného ekvivalentu
LPG	-	zkapalněný ropný plyn
N ₂ O	-	oxid dusný
OECD	-	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OZE	-	obnovitelné zdroje energie
PEZ	-	primární energetické zdroje
PFC	-	perfluorované chemikálie
PRO	-	průmyslové odpady
SF ₆	-	fluorid sírový
SO ₂	-	oxid siřičitý
SR	-	Slovenská republika
TKO	-	tuhý komunální odpad
TTF	-	Title Transfer Facility
UNFCCC	-	United Nations Framework Convention on Climate Change
USD	-	americký dolar
ŽP	-	životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2013

Bc. Kateřina Vranková

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Výnosy z ekologických daní v procentech k HDP.....	1
Příloha č. 2 – Výnosy z ekologických daní v procentech k celkovým příjmům z daní.....	1
Příloha č. 3 – Výnosy z ekologických daní na jednoho obyvatele v USD.....	1
Příloha č. 4 – Celkové emise CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFC, PFC a SF ₆ za roky 1990, 2000, 2005, 2009 a 2010.....	1